03/07/81
BSB
4.95

STRIPSCHRIFT

Verschijnt maandelijks / nummer 148 / f 4,95

Robert Gigi **Scarlett Dream** **Het gezicht van Eppo**

Vergis je niet

Oude nummers van Stripschrift zijn nog steeds verkrijgbaar tegen de oorspronkelijke prijs

Vul de antwoordkaart in het hart van het blad in.

---

18 (*f* 2,25): Vijftig jaar Bruintje Beer met een herdruk van **Bruintje Beer verdwaald**, Walt Disney Studios (tekenfilm)...

19 (*f* 2,25): Kabouterstrips met herdruk van het **Paulus de Boskabouter**-verhaal nr. P.14, Johnn Bakker...

47/48 (*f* 3,25): Peyo met herdruk van **De Groene Draak (Johan en Pirrewiet)** uit: **Sprint**; **De Blauwbloezen** van Salverius, Giles; herdruk **De valstrik van de Rode Kreek** (Timoer, 1956); tekenfilm en pornostrip...

55/56 (*f* 3,75): Special over Peter de Smet met een herdruk van de oer-**Generaal** en van zijn **Fulco en de Miesmannetjes** (uit **'t Kapoentje**): Druillet mét adembenemende herdruk (1969); striptekenaars aller landen verenigt u...

57/58 (*f* 3,75): Erg veel over Marten Toonder met name zijn jeugdwerk **(Thijs IJs)**; **Buck Danny** en dus ook Victor Hubinon; Daan Jippes, Richard Corben met een gruwelijke herdruk...

65 plus (*f* 2,25): Interview Tibet met herdruk **Rik Ringers leidt de dans** (1955); **Chick Bill**; **Tina**; Jay Linch door Evert Geradts; **De Wonderen van Mu** (11/33-11/44)...

66 (*f* 2,25): Interview Franquin met uitvoerige bibiografie én herdrukken **Guust Flater, The Spirit** van Will Eisner, Dick Matena (over de **Macaroni's**); **de Wonderen van Mu** (11/45-11/49).

67 (*f* 2,25): **Nader tot Kuifje 3** over interessante drukvarianten; interview Carry Brugman; speciaal Roba met **Bollie en Billie** en **De Sliert** en een bibliografie; **De Wonderen van Mu** (11/50-11/70)...

68/69 (*f* 3,75): De Marten Toonder-story deel 1 en het begin van de herdruk van **Tom Poes en de Schoonschijners** (1610-1635); alles over **Akim** en **Tarzan**-pulpuitgaven; **De Wonderen van Mu** (11-72-11-82).

70 (*f* 2,25): De Marten Toonder-story deel 2 (**Panda**, Toonder-studio's); Jan van Haasteren; **De Wonderen van Mu** (11-83-einde); **Tom Poes en de Schoonschijners** (1636-1655)...

74 (*f* 2,95): 4 blz. **Zuiptor** van Uco Egmond, speciaal voor Stripschrift, Raymond Macherot (**Chlorophyl, Poezekat**); Domien ten Berge over Marten Toonder; **Professor Pi**...

75/76 (*f* 4,25): Uitvoerige aandacht aan Peter O'Donnell met een herdruk van zijn **Modesty Blaise**; Willy Lohmann's vochtige **Kraaienhove**-persiflage...

77 (*f* 2,95): Special Gerrit Stapel met de nergens elders gepubliceerde strip **Mijn vriend Andries**; Aart Clerkx tekent voor **Stripschrift**...

78 (*f* 2,95): Speciaal voor Stripschrift 8 blz. Daan Jippes in **Intercity Incident**; interview met 'Forest 'Bud' Sagendorf over **Popeye**; **Modesty Blaise**; algemene beschouwingen over de vloek in het beeldverhaal...

79 (*f* 2,95): Jules Feiffer; **Moem**; Piet Wijn onder de loep èn voor het voetlicht met een herdruk van **De Moorse Tovenaar**; **Tintin et moi** (Kuifje dus)...

80 (*f* 2,95): De **Robbedoes**-verhalen van Fournier; **The Hulk** met een herdruk; **De Tovenaar van Fop**; Vervolg & slot-herdruk **De Moorse Tovenaar** van Piet Wijn...

81/82 (*f* 4,25): Special Peyo, **Smurfen** met herdrukken; alles over de Dupuis-tekenaars in een overzichtelijke encyclopedie; Tillieux en een **Felix**-herdruk...
(*f* 2,95): De stripbladen **Sjors** en **Pep** (nu **Eppo**); Loriot; begin unieke herdruk van de **Dick Bos** reclamestrip **Glashard**; de populariteit van stripfiguren...

85 (*f* 2,95): De professoren in het Europese beeldverhaal (**Zonnebloem, Barabas, Adhemar, Sickbock, Prilwytskofsky, Kalker, Lupardi**); Harry Balm, **Kuifje**-wedstrijd; Patty Klein over stripscenario's; **Dick Bos**...

86 (*f* 2,95): komplete inhoudsopgave van **Stripschrift** nr. 49/50 t/m 84; Eddy Paape, informatie over het SDCN...

87 (*f* 2,95): Alles over **Bert Bus** met een herdruk van zijn Nitokris, kartoenrubriek Ong-Gezien over **Toni Ungerer**, start van herdrukken **Simpelman, Lucky Luke** voer voor psychologen en een unieke L.L.-persiflage.

88 (*f* 2,95): **Ridderspecial: Prins Valiant, De Rode Ridder** en de Vlaamse Ridderschap van **Bob de Moor** op hun historische betrouwbaarheid getoetst. Een nummer geknipt voor het (geschiedenis) onderwijs, met Prins Valiant-persiflage van **Wood** en aandacht voor tekenfilm **Tarzoon**, de schande van de jungle.

89 (*f* 2,95): **Uitgeverij Casterman**, met o.m. interview met **Jacques Martin, Jacques Tardi**, in de voetsporen van Jules Verne, herdruk van unieke **Tardi**-oorlogsstrip, **Kuifje en de Picaro's**, de **4 Helden**, gewogen en te licht bevonden, **Craenhals, Kresse.**

90/91 (*f* 4,60): Zéér uitvoerige **Disney**-special met Art Babbit, Floyd **Gottfredson, Barks index**, de tekenfilm Fantasia, **Donald Duckweekblad** nader bekeken, Mickey Mouse – Donald Duck – strijden om de macht in een **Bill Elder**-persiflage, en als **extra** een kompleet nimmer in Nederland gepubliceerd MM-verhaal: **MM als oorlogsvrijwilliger.**

92 (*f* 2,95): **De auto in de strip**, ambivalentie t.o.v. Jean Graton's schepping **Michel Vaillant, Julie Wood**, herdruk. MV-strip, Strip en werkelijkheid bij MV, en **Van strijd tot strip**, overpeinzingen bij de Nederlandse politieke plaat van Kartoenist/striptekenaar **Wim van Wieringen.**

93 (*f* 2,95): Start van **herdrukken** (vert. Dick Matena) van de legendarische strip **Pogo** met een artikel over schepper Walt Kelly, nog meer over **Paulus de Boskabouter**, aandacht voor Toonder's **Magister Hocus Pas**, miskend en onderkend genie. Jan Gerhard Toonder over **De Stripkunst** van Marten Toonder. **Ongezien** met een opzienbarende kartoen van Yrrah uit VN.

94/95 (*f* 3,60): Alles over **2000 nummers Robbedoes**-weekblad. De ontwikkeling van het blad, interview met **hoofdredacteur Karel Cavens**, de geboorte van **Robbedoes** in herdruk... **Robbedoes index** t/m nr 2000; verder aandacht voor de dertigste verjaardag van het **weekblad Kuifje**, Pogo.

96 (*f* 3,25): **Jijé-special interview** en een herdruk van zijn **Pogologie**, Jan Gerhard Toonder en Lo Hartog van Banda en de start van een nieuwe rubriek Frans nieuws **La France Oh la la.**

97 (*f* 3,25): De opkomst en ondergang van de keizerstrip **Trigië**, in een interview met tekenaar **Don Lawrence, Verdwenen Kuifjes** door Har Brok teruggevonden, interview met **Selby Kelly** weduwe van Pogo-tekenaar Walt en tevens degene die de strip voortzette... herdrukken.

98 (*f* 3,25): Uniek **documentatienummer: Strips in de dertiger jaren** met Herman Pieter de Boer over **De Toverwereld van Doe mee**, Mr. van Veen over **De relatie kinderpret-stripverhaal**... De werkelijke geschiedenis van Tripje, Gerrit Theodoor **Rotman**, George van Raemdonck, **Bulletje en Boonestaak** Honderdduizenden **Soete suikerbollen van W. G. van de Hulst en Zn., Thijs IJs**, Toonder's eerste beer... Barend Servet over zijn wederwaardigheden met **Gijsje Goochem**, GG-herdrukken.

99 (*f* 4,95): SUPERDIK **'Amerikanen nummer** met o.m. een exclusief interview met **Wallace Wood**, stripmaker **Martin Lodewijk over Milton Caniff**, unieke herdrukken **Male Call** (Caniff) en **The Curse** van **Wood en als extra Wood-persiflage** op **Caniff-strip** Terry & The Pirates, **Trigië**, politiek gewogen, een navrante beschouwing, **Pogo** herdrukken, **Kuifje** in Rotterdam en een verslag van het **congres in Angoulème.**

101 (*f* 3,95): **Een scenaristen special**, interviews met **Greg, Jacques Lob, Jean Michel Charlier, Pierre Dionnet**, aandacht voor **Blueberry**, een **Pogo-persiflage** door **Wallace Wood/Harvey Kurtzman** met kanttekeningen van Evert Geradts en het begin van de herdruk van het 66-ste en laatste Eric de Noorman-verhaal: **De eerloze krijg.**

102/103 (*f* 3,95): Extra dik (56 pag.), met aandacht voor de geschiedenis van Kuifje Weekblad, **interviews** o.a. met de schepper van Blake en Mortimer **E. P. Jacobs. Bob de Moor en Claude Auclair**, een tekenaar van de nieuwe generatie, de Lombard-uitgaven uitgepuzzeld, een artikel van **Henk J. Meier** over **Rik Ringers** en het vervolg van de Eric de Noorman herdruk: **De eerloze krijg.**

104 (*f* 3,95) Sublieme omslag van **Joost Swarte** en een gesprek met hem door **Herman Pieter de Boer**, een reaktie op het **Trigië**-artikel uit nummer 99, een verslag van de Kartoenale, deel 2 in de serie over de opkomst en ondergang van de **Hollandse Stripschool**, een Pogo-herdruk en het vervolg van **De eerloze krijg.**

105 (*f* 3,95): Aandacht voor 'Duckman' **Carl Barks** d.m.v. een artikel en een **herdruk** van een van zijn eerste **Donald Duck**-verhalen, een lezing van **Daan Jippes** over het maken van strips, aandacht voor tien jaar **Het Stripschap, Tante Leny** plus de herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman.**

106 (*f* 4,95): Hugo Prattnummer, interviews, beschouwingen en een herdruk van **Luck Star O'Hara**, de VNU-story III, de jaarlijkse Stripdoorsnede, herdrukken van **Pogo, Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

107/108 (*f* 4,95): Alles over **Kapitein Rob** en zijn schepper Pieter Kuhn, de volledige **Kapitein Robmusical** van Evert Werkman, herdrukken **Eric de Noorman** en Smurfen...

109/110 (*f* 4,95): **Eppo**-special met beschouwingen en interviews over en met Henk Kuijpers **(Franka)**, Bert Bus, René Follet, Peer en Uco, de VNU-story IV, kritiek op de vooroordelen tegen strips, een kartoenbijdrage van Ton Hoogendoorn, de boekenspecial met o.a. **Kuifje in Zwitserland**, herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman**...

111 (*f* 4,25): Stripproduktienummer over het ontstaan van strips, tekenwerk (door Matena), scenaria, lettering, inkten, inkleuring, merchandising en syndication. Nogmaals **Kapitein Rob**, herdrukken van **Pogo** en Eric de Noorman...

112/113/114 (*f* 5,95): Driedubbelnummer over detectivestrips met Eisner en zijn **Spirit, The Shadow, Schlomo Raven, Jack Palmer** (Pétillon), Loro, **Jess Long**, detectivefilms, 3 forse herdrukken plus **Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

115 (*f* 4,25); Een tipje van de sluier opgelicht over Strips en politiek en verder Willem, Peter van Straaten, Behrendt, Crumb en de **Eric de Noorman**-herdruk...

116 (*f* 4,95): Centsprenten en strips, interviews met Ben van Voorn en Piet van Elk en beschouwingen over Alain Saint-Ogan, Toonder en Piëts **Bassie**, Chantal Montellier, Martin Lodewijk en de **Eric de Noorman**-herdruk...

117/118 (*f* 6,50): Interview Blanc-Dumont met herdruk, Jijé-polemiek, inhoudsopgave **Stripschrift** nrs. 85-117/118, de redaktionele **Top 20** van 1978, een boekenspecial, herdruk **Pogo** en de afsluiting van de **Eric de Noorman**-herdruk...

119 (*f* 4,95): **Lucky Luke**, interviews met Morris en Goscinny, 2 unieke herdrukken, **De Ballade van de Daltons**, 50 jaar **Kuifje**, Marketing van Stripschriften op de Nederlandse markt...

120 (*f* 4,95): Science Fiction met Leloup, **Arman en Ilva**, Dick Matena en Enki Bilal met herdruk...

121 (*f* 4,95): Berni Wrightson, de horrorstrip op zijn best. De Striphandel. De Stripkatalogus.

122/123 (*f* 6,50): Willy Vandersteen, Jerom, De blauwe reeks, Suske en Wiske wegwijzer.

124 (*f* 4,95): Palacios, strips op z'n Spaans, Noel Sickles, stichter v.d. Caniff-school.

125 (*f* 4,95): Cuvelier-nummer met artikelen en herdruk, Pogo etc.

126/127 (*f* 6,50): De strips van Claire Bretécher, Ralph Bakshi, de animatie man.

128 (*f* 4,95): Guido Crepax en Valentina

129/130 (*f* 6,50): Al Capp (1909-1979), de tekenaar van Li'l Abner, Vakbond voor striptekenaars, Jacques Tardi

131 (*f* 4,95): Dick Tracy, The Studio, Jeff Jones, Mike Kaluta, Berni Wrightson

132 (*f* 4,95): Engelse dagbladstrips: Andy Capp, Jeff Hawke, Garth, Jane, The Perishers, Romeo Brown

133 (*f* 4,95): Joost Swarte, Droomprijsvraag, Rose, Enquête

134 (*f* 4,95): Beeldverhaal in de oorlog, Het beest is dood, Striphelden trekken ten oorlog

135/136 (*f* 6,50): Willy Vandersteen-artikelen, Klassieke strips uit Sprint, Blueberry, Jordaan

137 (*f* 4,95): De kleine uitgevers, Rijperman, Yendor en Espee, De Vrije Balloen 5 jaar, Uderzo drinkt toverdrank

138 (*f* 4,95): De familiestrips: Familie Snoek, Blondie, Familie Doorzon, Jan, Jans en de kinderen, Prins Valiant

139/140 (*f* 6,50): Theo van den Boogaard, Martin Lodewijk, Zweedse strips

141 (*f* 4,95): Daan Jippes naar Disney Studios, Rostrum, Minitoe, Kapitein Rob + Romeo Brown

142 (*f* 4,95): Droomprijsvraag, Dick Matena's witte kerst, The Empire strikes back, Indeks, Top-twintig

STRIPSCHRIFT

nr. 148 – 15e jaargang, juni 1981

Uitgegeven door Vonk/Uitgevers B.V. voor Het Stripschap, Nederlands Centrum voor Belangstellenden in Strips, goedgekeurd bij K.B. 30 sept. 1968.

Redaktie: Postbus 15268, 1001 MG Amsterdam.

Uitgever: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 030-791496 (b.g.g. 03404-52292), telex 70042.
Advertenties: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 03404-52292, tst. 24.

Voor inlichtingen over abonnementen, nabestellingen en adreswijzigingen dient u zich uitsluitend te wenden tot de uitgever:
Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist.

Redaktie: Hans van den Boom, Kees de Bree, Har Brok, Jac Drewes, Rob van Eijck, Hans Frederiks.

Vaste medewerkers: Martijn Daalder, Wim van Helden, Henk J. Meier, Jean-Pierre Mercier, Rob Møhlmann, Nico Noordermeer, Guus Ong, Ernst Pommerel, Jan Smet, Albert Tol.

Aan dit nummer werkten verder mee: Bob J. Miller, Hennie Wesseling.

Omslag: Robert Gigi
Copyright Editions Dargaud

Lay-out: Ad Vredenduin.

Stripschrift is verkrijgbaar:
- via een lidmaatschap/abonnement à *f* 53,—. Postgiro 1513000 of bankrekening 42.11.38.114, beide t.n.v. Het Stripschap te Amsterdam.
- via een abonnement (jan. t/m dec.) à *f* 42,50 (buitenland *f* 52,—)
- via een CJP-abonnement à *f* 38,—
- losse nummers (ook verkrijgbaar in de boekhandel) à *f* 4.95. Dubbele nummers *f* 6,50. Postgiro 209948 t.n.v. 'Stripschrift' te Zeist.

Houders van een CJP-paspoort dienen zich via hun CJP-buro op te geven.

Lopende (bestaande) abonnementen kunnen eerst worden omgezet in het komende kalenderjaar.

Abonnementen op Stripschrift, opgegeven in de loop van een kalenderjaar, omvatten alle in de desbetreffende jaargang te verschijnen nummers.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Stripschrift en auteurs.

De verantwoordelijkheid voor de geplaatste artikelen berust bij de auteurs.

ISSN NR. 0165-845

Druk: Vonk Zeist.

Redaktioneel

De pretentie dat strips iets meer voorstellen dan onschuldig vermaak voor jong en tegenwoordig ook oud, is hardnekkig, maar gelukkig onuitroeibaar. Al in de zestiger jaren werden in Frankrijk pogingen ondernomen om het stripverhaal op een hoger plan te brengen en een plaats te geven in de rij van erkende kunstvormen, wat wel het scherpst tot uiting kwam in de serie prachtalbums voor volwassenen van uitgever Eric Losfeld. Dat dit streven niet onmiddellijk tot erkenning leidde leert onder andere de loopbaan van striptekenaar Robert Gigi, waarvan toen bij Losfeld het album ***Scarlett Dream*** *verscheen. Scarlett Dream is inmiddels weer afgedaald tot de rijen van de eenvoudige striphelden, die vooral de bedoeling hebben een uurtje verstrooiing te bieden. Wij spraken met Gigi over zijn strips en over de merkwaardige ontwikkeling van het beeldverhaal, zoals hij die aan den lijve heeft meegemaakt.*
En die ontwikkeling is nog lang niet ten einde. Bijna dagelijks stromen ook in Nederland de albums de markt op, en de taak om het kaf van het koren te scheiden, en pretenties van vermaak, wordt zo langzamerhand gigantisch. Maar weer eens veel boekbesprekingen. Over scheiden gaat ook ons bericht uit de uitgeverswereld, waar Matla en Mondria sinds kort weer hun eigen weg gaan. Hoe dat zo is gekomen kunt u lezen in dit nummer van Stripschrift. Als strip in dit nummer het allereerste verhaal van Scarlett Dream, gemaakt met pretenties, ook leuk om zomaar te lezen. Met dank aan Robert Gigi voor de toestemming voor plaatsing.

Jac Drewes

In dit nummer:

ÇA NE PEUT PLUS DURER, BOB! VOICI LA RENTRÉE ET TU NE M'AS PAS DESSINÉ DE NOUVELLE TENUE.
JE N'AI PLUS RIEN À ME METTRE!
men zegt dat u er na tien jaar wel genoeg van heeft!
hoe komen ze erbij!

Niets is echter dan fantasie, *in gesprek met Robert Gigi* pagina 4

Scarlett Dream, *een herdruk van het eerste verhaal* pagina 8

Frits van der Heide: Het eigen gezicht van Eppo, *dat is het moeilijkste geweest* pagina 19

De groeistuipen van een beer: *Panda gesplitst* pagina 24

Boeken in 't kort pagina 27

Nieuws pagina 30

Sam's Strip pagina 33

Stripschapspagina pagina 34

Sommaire:
Dans ce numero de Stripschrift un entretien avec le dessinateur français Robert Gigi et une aventure de Scarlett Dream. Aussi des nouveaux livres et des nouvelles sur des editeurs hollandais. Romeo Brown et Sam's Strip.

Summary:
In this issue of Stripschrift an interview with the french artist Robert Gigi and a reprint of a story of his heroin Scarlett Dream. Furthermore news about dutch comicspublishers and reviews of new books. Romeo Brown and Sam's Strip.

Door Jac Drewes

Niets is echter dan fantasie

In gesprek met Robert Gigi

De franse striptekenaar Robert Gigi is een laatbloeier. Dat was zelfs al het geval, toen hij in 1967 in Frankrijk en een aantal andere landen als Japan groot succes oogstte met avonturen van *Scarlett Dream*. In dat jaar verscheen het album in de serie geavanceerde, sophisticated en erotisch getinte volwassenenstrips van uitgever Eric Losfeld, samen met *Barbarella, Epoxy* en *Saga de Xam*. In Nederland wekte de eerste kennismaking met zijn werk in 1971 nauwelijks enige beroering en de belevenissen van *Ugaki, de samoeraï* verdwenen nagenoeg geruisloos uit de bladzijden van Pep. Vorig jaar verscheen voor het eerst weer werk van Gigi in ons land in de vorm van het Scarlet Dream-album: *Opdracht in Hong-Kong*. Het is wellicht het begin van de erkenning van een veelzijdig striptekenaar: deze maand verschijnt *Ugaki de samoeraï* in de serie hardkaftalbums van Oberon, nederlandse uitgaven van de *Collection Pilote* van Dargaud. Een omslachtige terugkeer van Gigi naar het oude nest.

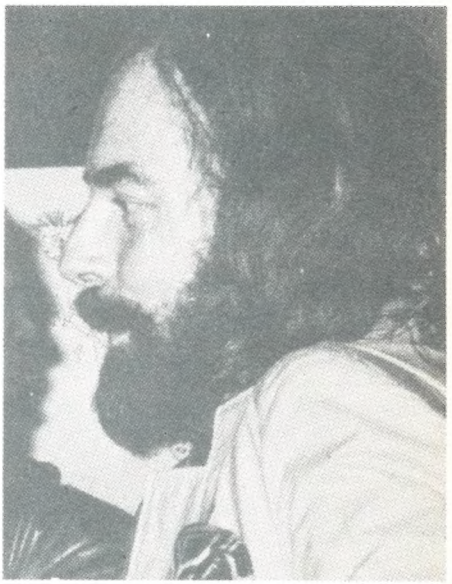

Robert Gigi is een beminnelijke vijftiger. Zijn exacte leeftijd heb ik niet kunnen achterhalen, ook niet uit eerder met hem gehouden interviews (Phenix nr. 18/1971, Comicsland nr. 1/1975, Schtroumpfanzine nr. 34/1979.)

Bij onze ontmoeting wekt Gigi een sympathieke en enigszins alternatieve indruk: donkere baard en lange haren, en een onafscheidelijke leren schoudertas. Hij begint het gesprek langzaam en nadrukkelijk, wat een hele afwisseling en opluchting is in een reeks van interviews met radpratende franse tekenaars. Deze schijnbare aandacht voor de moeilijkheden van buitenlandse interviewers neemt je onmiddelijk voor hem in. Uit het verdere gesprek blijkt deze innemendheid bij Gigi te horen. Hij behoort tot de mannen die van vrouwen houden. Dat blijkt duidelijk uit zijn werk. Het komt ook naar voren in zijn loopbaan als striptekenaar, die op enkele essentiële momenten mede door vrouwen bepaald is.

Het tekenwerk van Robert Gigi is enigszins omstreden. Zijn stijl ziet er nogal 'getekend' uit. Je hebt altijd de indruk, dat het potlood of de penseel net van het papier verwijderd zijn, omdat je vroeg of je alvast even mocht kijken. Een stijl, die door een franse stripdeskundige waarderend 'Hypergraphique' is genoemd. Tekeningen die een extra dimensie krijgen, omdat ze als tekenwerk herkenbaar blijven. Maar dat roept ook de reaktie op van onafheid en klungeligheid. Bijna alle verhalen, die Gigi getekend heeft, spelen in de wereld van de fantasie of in het fantastische van de huidige en vroegere werkelijkheid. En de geloofwaardigheid van deze fantasie lijkt

Orion, le laveur de planétes © Dargaud

duidelijk te winnen bij zijn 'getekende' stijl.

Het navolgende interview werd afgenomen door Martijn Daalder en Jac Drewes in Angoulême op 24 januari 1981.

- Om traditioneel te beginnen: Hoe bent U uw loopbaan als striptekenaar begonnen?
+ Dat is een lang verhaal. Ik ben al in 1948 met striptekenen begonnen. Ik had aan de universiteit gestudeerd, en wilde me daarna op het schilderen storten, zeer tegen de wil van mijn familie. Er was in die jaren na de bevrijding in de pers een geweldige stroomversnelling ontstaan en ook de stripwereld maakte een explosie door. Mijn eerste strip was voor een krant en vormde de stripversie van de film *Fabiola*. Daarna maakte ik een strip voor het dagblad Aurore en zo heb ik verder jarenlang heel traditioneel gewerkt, zoals alle striptekenaars van mijn generatie. Je deed niet wat je eigenlijk wilde, maar kreeg een scenario, dat je haast mechanisch tot strip verwerkte. Pas veel later ben ik gaan tekenen wat ik zelf wilde. Pas rond 1965 kwam daarvoor meer ruimte, en die is vooral bewerkt door *Jean-Claude Forest* met zijn *Barbarella*. Toen ben ik ook pas een stripfiguur gaan maken, die echt van mijzelf was, namelijk *Scarlett Dream,* in samenwerking met *Claude Moliterni*. Forest was toen net gestopt met Barbarella voor het blad V-magazine, om aan de film van Roger Vadim te gaan werken.
Direkteur Georges Gallet heeft toen aan mij en Moliterni, maar ook aan *Jacques Lob* en *George Pichard*, gevraagd om voor een waardig opvolgster te zorgen. Bij die gelegenheid kwam ik dus in kontakt met Moliterni. Wij stonden voor het probleem, dat het geen nieuwe SF-strip kon worden, maar dat we wel iets moesten maken, dat volwassenen zou aanspreken. En in die tijd kwam je dan bijna automatisch op erotiek uit. Nu ligt dat anders. Volwassenenstrips hebben vaak meer een politieke kontekst, of spelen in op zaken waar slechts een kleine groep belang in stelt.
Toen kon de volwassenenstrip alleen maar rechtstreeks uit de kinderstrip voortkomen, en dan ligt het enige verschil in het aanbrengen van een vleugje erotiek.
- Hoe bent U na het succes van Scarlett Dream verder gaan werken?
+ Ik ben in 1967 ook een strip gaan maken voor een blad voor jonge meis-

Gigi in gesprek met zijn stripfiguur in "Confidences d'une quinze ans

jes: *Les confidences d'une quinze ans.* De produktie van Scarlett Dream ging heel langzaam, omdat V-Magazine een driemaandelijks tijdschrift was. Intussen had Moliterni het blad *Phenix, revue internationale de la bande dessinée* opgericht en hij vroeg mij om daarvoor samen met hem een strip te maken: *Orion, le laveur de planètes,* die in 1969 van start ging. In datzelfde jaar heb ik daarvoor in Lucca een prijs gekregen. Er zit naar mijn idee een vreemde golfbeweging in de ontwikkeling van het beeldverhaal. Na mijn succes met Scarlett Dream en dat van anderen met hun volwassenenstrips, werd ik door de erkenning in Lucca gevraagd om voor *Corriere dei Piccoli* een strip te maken voor een veel jonger publiek. De strip moest ongeveer hetzelfde thema als Orion hebben, maar dan met jongere hoofdpersonen.
Dat is *Agar* geworden, dat later ook nóg in het franse maandblad Lucky Luke is verschenen (1974/75). Er zijn ook twee albums van uitgekomen: *Les phantasmes de la nuit* en *Les jouets maléfiques.* *
- Ugaki, de samoeraï, heeft u dat speciaal voor Pep gemaakt?
+ Ja en nee. Op datzelfde congres in Lucca was ook *Hetty Hagebeuk,* die toen hoofdredactrice van Pep was. Ik kende haar en zij stelde voor, dat ik een nieuwe strip voor Pep zou maken. Ik had toen plannen voor een strip over de samoeraï en zij heeft dat toen geaccepteerd. Een soortgelijke strip is in die tijd ook in Frankrijk verschenen: *Hito le samoeraï*, op tekst van Ferrier in het blad Francs-Jeux. Het heeft nog een tijdje geduurd voor er enkele episodes van Ugaki in Pep zijn verschenen

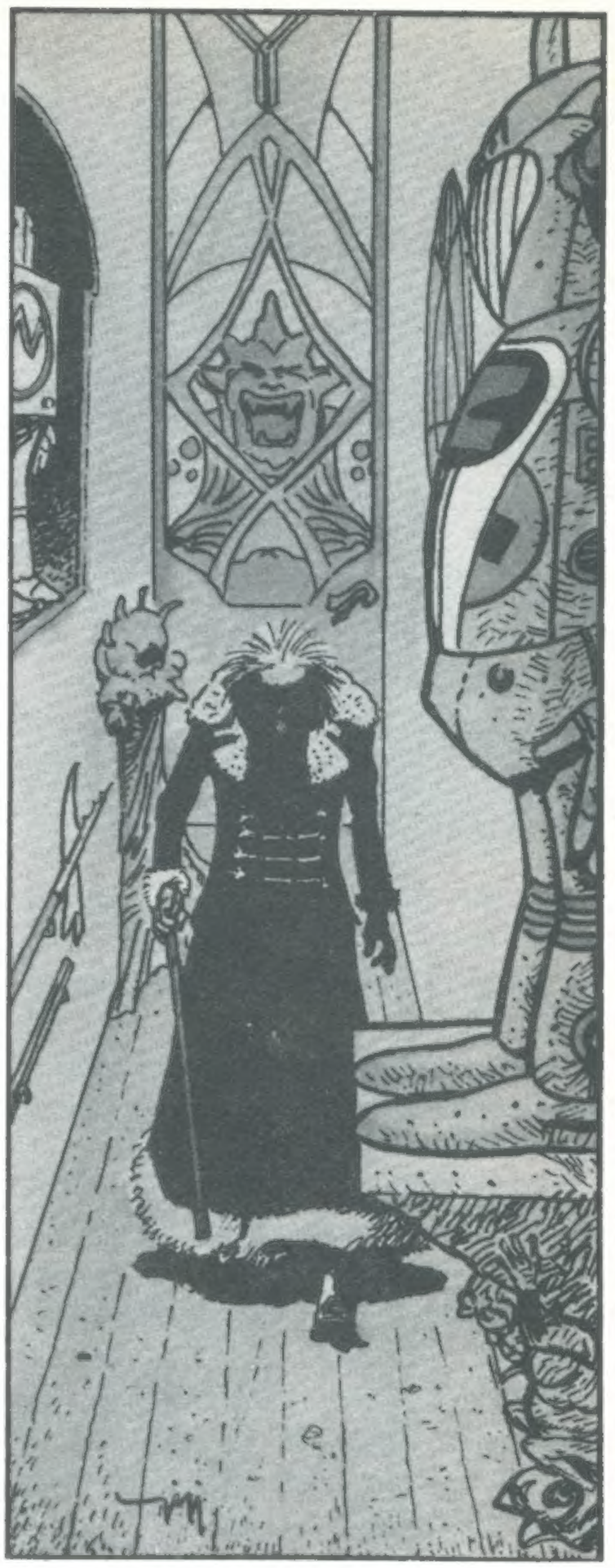

Agar © Dargaud

(7151, 7222, 7242/43, JD) en het zijn er ook maar enkele gebleven, omdat Hetty Hagebeuk wegging bij Pep en ik verdween met haar! Ik had Ugaki ook niet speciaal voor Pep gemaakt. Ik wilde een strip over de samoeraï maken en Pep heeft me daarvoor zijn pagina's geleend.
Ik kende trouwens het Peplezerspubliek niet eens.
- Is het album dat nu verschijnt een nieuw verhaal van Ugaki?
+ In Pep zijn indertijd twintig pagina's verschenen. Ik heb toen het verhaal niet afgemaakt, omdat ik het veel te druk had met andere dingen. Later heb ik het verhaal pas afgemaakt. Het is in Pilote verschenen (nrs. 67-71, 1979/80, JD) en de pagina's voor Pep zijn erin verwerkt

---

* in Nederland gepubliceerd in Minitoe.

(7222 = p. 2-8, 7242/43 = p. 10-19, 7151 = p. 39-45, JD). Het gaat dus ten dele om een bewerking van de Pepepisodes.

- In Nederland is één album van Scarlet Dream verschenen. Hoeveel zijn dat er in Frankrijk?

+ Er zijn hier nu vijf albums verschenen. Na het Losfeldalbum was dat eerst *Araignia* bij Serg, ook een bundeling van verhalen uit V-magazine. Later zijn bij Dargaud nog drie albums verschenen: *L'inconnu de Hong-Kong, Ombres sur Venise* en *A deux pas de l'enfer*. Met het zesde verhaal ben ik momenteel bezig.

- Verschijnt er nog een heruitgave van de eerste twee albums?

+ Nee, maar in *A deux pas de l'enfer* zijn gedeelten uit het Losfeldalbum verwerkt, omdat ik het in de tijd dat ik met het verhaal bezig was erg druk had.

- De meeste verhalen, die U gemaakt heeft, zijn zowel qua inhoud als qua stijl nogal fantastisch. Toch heeft U ook realistische verhalen getekend over vliegende schotels. Waarom deze uitzondering binnen de rest van uw werk?

+ Jacques Lob en ik zijn daar in 1969 voor Pilote mee begonnen.
Lob stelde erg veel belang in vliegende schotels en hij sprak er met mij over. Het interesseerde me, zonder dat ik nou een fanaat op dit terrein genoemd kan worden. De OVNI (Objets Volants Non Indentifies) zijn best een boeiend en meeslepend onderwerp.
Maar ik werd ook aangetrokken door de vernieuwing op stripgebied, die dit projekt in zou houden. Het ging immers om een beeldverhaal, dat niet uit zou gaan van fiktie, maar verslag zou leggen van ware belevenissen. Het dossier, dat uiteindelijk is ontstaan, vormt dan ook meer een journalistiek dokument in stripvorm, en dat was bij mijn weten nog niet eerder gebeurd.
We hebben wel wat moeite gehad bij hoofdredacteur Goscinny om dergelijke niet-fiktieve verhalen erdoor te krijgen, want men was wel gewend aan historische verhalen – ik heb er zelf nog een getekend voor het allereerste nummer van Pilote: Le Jean-Bart –, maar die waren nooit langer dan 3 of 4 pagina's. En wij wilden voor de verhalen over de vliegende schotels minstens zes pagina's per episode. Dat vond hij te lang, maar we hebben het er toch doorgekregen. De serie heeft gelopen tot 1975 en er zijn in de reeks *Histoires Fantastiques* drie albums van uitgekomen: *Dossier Soucoupes Volantes, OVNI dimensions autres* en *Ceux venus d'ailleurs.*

- Gaat het steeds om werkelijk gebeurde verhalen?

+ Ja, de verhalen zijn waarheidsgetrouw voorzover de getuigenissen van mensen, die ervaringen met OVNI gehad hebben waarheidsgetrouw zijn. Jacques Lob heeft een selektie gemaakt uit de hem bekende gebeurtenissen op dit gebied, en hij is zeer belezen op dit terrein. Voorzover de getuigenissen op het eerste gezicht door hem als eerlijk beoordeeld werden, zijn ze tot verhalen verwerkt. Er blijft dan natuurlijk altijd nog een stuk eigen interpretatie van onze kant over, maar wij hebben het zo serieus mogelijk aangepakt. In 1979 is er een bundeling van de drie albums uitgekomen. Het is een onderwerp dat steeds de belangstelling blijft trekken, maar ik denk dat het album nu door andere geïnteresseerden gekocht wordt, dan indertijd met de afzonderlijke albums het geval was.
De serie is indertijd niet verder voortgezet. Misschien gebeurt dat in de toekomst nog wel eens. De belangstelling voor het mogelijk bestaan van buitenaardse wezens is zelfs de laatste jaren sterk gegroeid, maar het gaat daarbij nu om een heel ingewikkeld psychologisch probleem. Misschien gaat het wel niet eens zozeer om de mogelijkheid van kontakt met het buitenaardse maar vooral om het kontakt met het eigen innerlijk, en dat laatste is iets wat je niet zo gemakkelijk in beeld brengt.

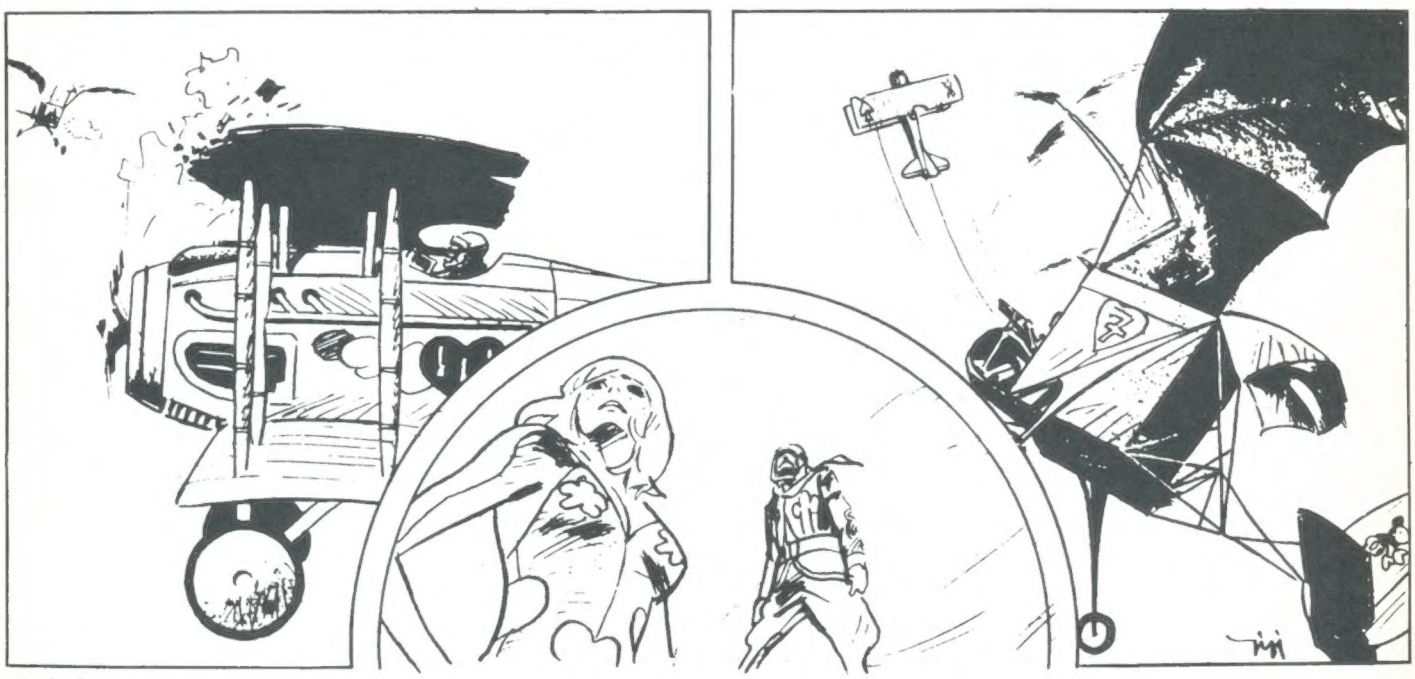

Araignia

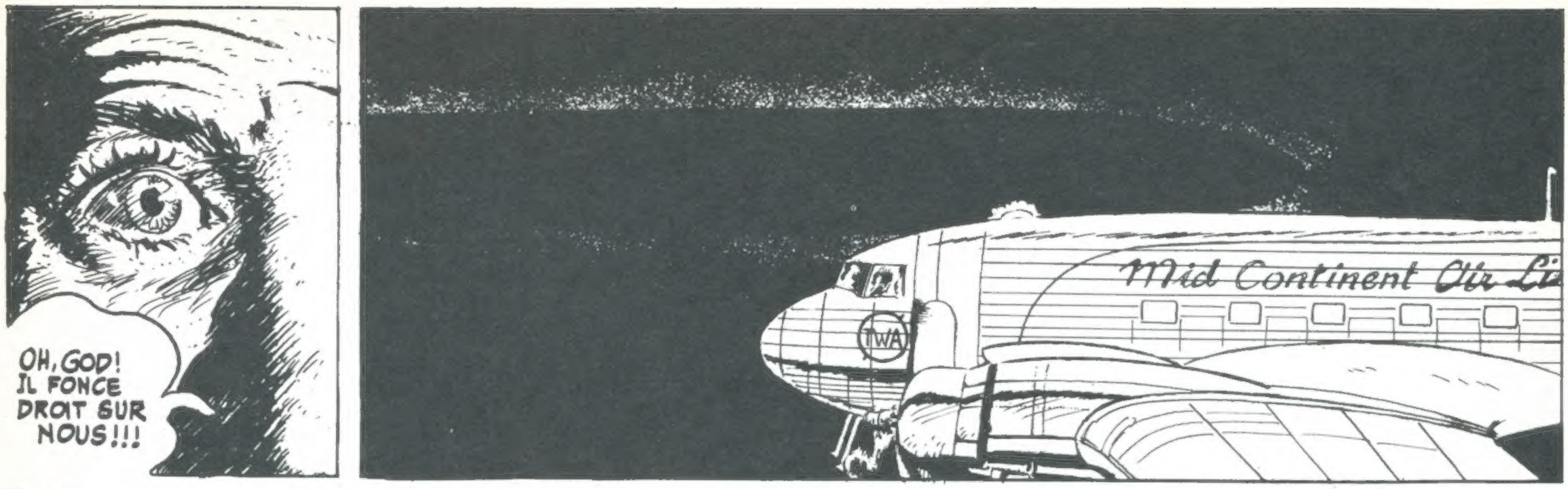

Realisme in Les apparitions OVNI © Dargaud

- De eerste twee delen van Scarlett Dream waren duidelijk voor volwassenen bedoeld. Daarin is vanaf L'inconnu de Hong-Kong, dat ook in Nederland is uitgekomen, verandering gekomen. De strip richt zich nu meer op een wat jonger lezerspubliek, als een spionageverhaal in de traditie van Bob Morane en Bernard Prince.
Hoe is die verandering tot stand gekomen?

+ Dat klopt. Zoals ik al gezegd heb is er voor mijn gevoel een rare golfbeweging geweest in de ontwikkeling van het beeldverhaal. In de jaren zeventig wilde *France Soir* de krantenstrip een nieuwe impuls geven. De toenmalige hoofdredaktrice van de stripafdeling van France Soir, Vania Povet, wilde een hele pagina met strips vervullen. Er was een groot aanbod van avonturen en SF-strips, maar ze had geen misdaadstrip. Toen hebben Moliterni en ik besloten om Scarlett Dream te reanimeren in een modern spionageverhaal. Om een zekere mate van censuur te vermijden moesten we haar natuurlijk wel iets gedistingeerder laten optreden dan tot dan toe het geval was geweest. Na het eerste verhaal is Scarlett Dream overigens niet meer in France Soir verschenen, maar het loopt nog steeds als dagstrip in 15 verschillende landen, dus daar komen de verhalen voor de verdere albums vandaan, die overigens in Frankrijk wel gewaardeerd worden. De verdere avonturen van Scarlett Dream worden dus als krantenstrip gemaakt, met één strook per dag. Dat vereist toch een heel aparte discipline. Je moet per strook een zekere spanning opbouwen en kun je minder richten op de kompositie van de hele pagina. Dat is duidelijke een beperking van je vrijheid. Er wordt overigens geen hergroepering van de stroken voor de albumversies gemaakt. Er wordt ook niets hertekend of naar een nieuwe paginaïndeling gestreefd, met opblazen van bepaalde tekeningen. Dat zou ook een geweldige ingreep zijn.

- Is er een effektieve censuur op stripverhalen in Frankrijk?

+ Dat zou ik niet willen zeggen. Dat zou nu een gratuïte opmerking zijn, want ik heb wat dat betreft wel andere tijden meegemaakt. Censuur, en met name hetgene waarop gecensureerd wordt is erg tijdgebonden. Momenteel zien we overal uitbarstingen van geweld, en dat krijgt ook zijn neerslag in stripverhalen. De redenen om daar niet tegen in te gaan zijn natuurlijk in eerste instantie louter commercieel. Ik had eens in een verhaal een amerikaanse politieman afgebeeld met een pistool in zijn hand. De censuurcommissie had het pistool weg laten retoucheren en vervangen door een gummiknuppel! Alsof de kinderziel minder beschadigd wordt door het zien van een gummiknuppel, dan van een pistool!

- Komt er nog een vervolg op Ugaki?

+ Zoals het nu staat wel. Er bestaat momenteel grote belangstelling voor de geschiedenis van de samoeraï. Denk maar aan het succes van de films van Kurosawa. De japanse krijger is nooit eerder als stripfiguur gebruikt, en nu de cowboy en de indiaan in dit opzicht op alle mogelijke manieren zijn uitgeperst liggen hier misschien nog nieuwe mogelijkheden. De periode van de japanse geschiedenis, die ik heb uitgekozen is weinig bekend bij het grote publiek. De 17e eeuw met de japanse christenen, daar weten weinig mensen iets van, terwijl ik toch gemerkt heb, dat het een hele interessante periode is geweest, met veel avontuur en mysterieuse zaken, die ook nu weer in de belangstelling staan.
Wat dat betreft zie ik voor Ugaki nog verdere mogelijkheden.

Jac Drewes (m.m.v. Martijn Daalder)

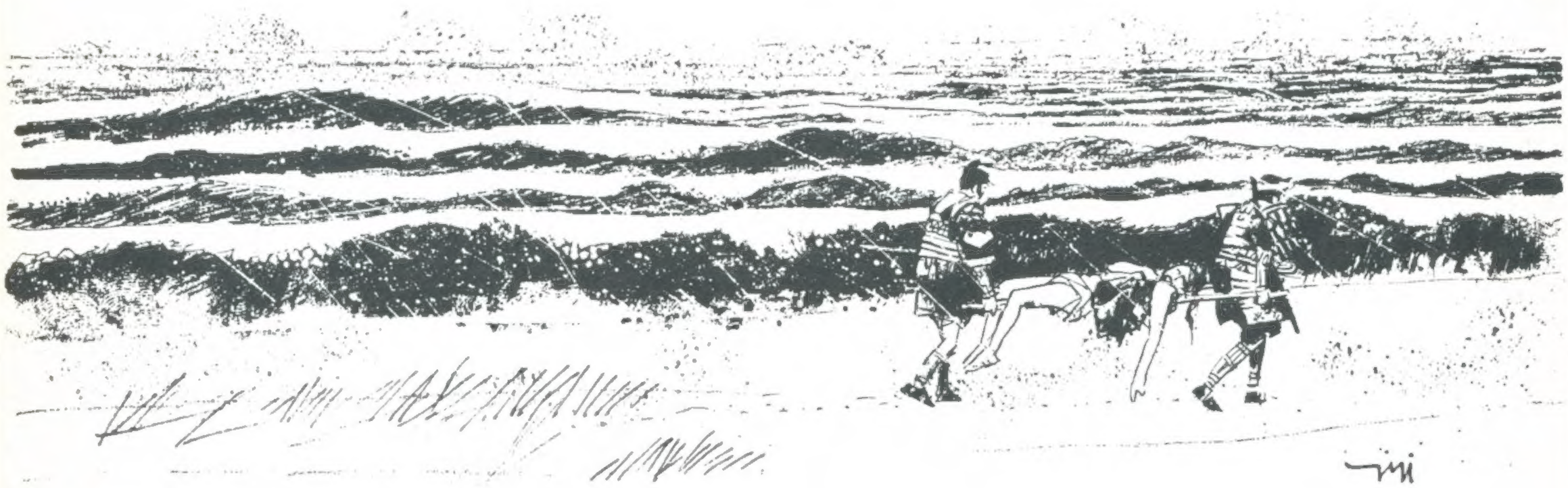

Hito le samoeraï

ERGENS IN DE WOESTIJN VAN NIEUW-MEXICO (V.S.)...
IN HET KADER VAN 'BRENPROJECT 2' IS EEN STAD GEBOUWD.
DE ALLERLAATSTE MINI-ATOOMBOM MET EEN KRACHT VAN 60 MEGATON ZAL TOT ONTPLOFFING WORDEN GEBRACHT...

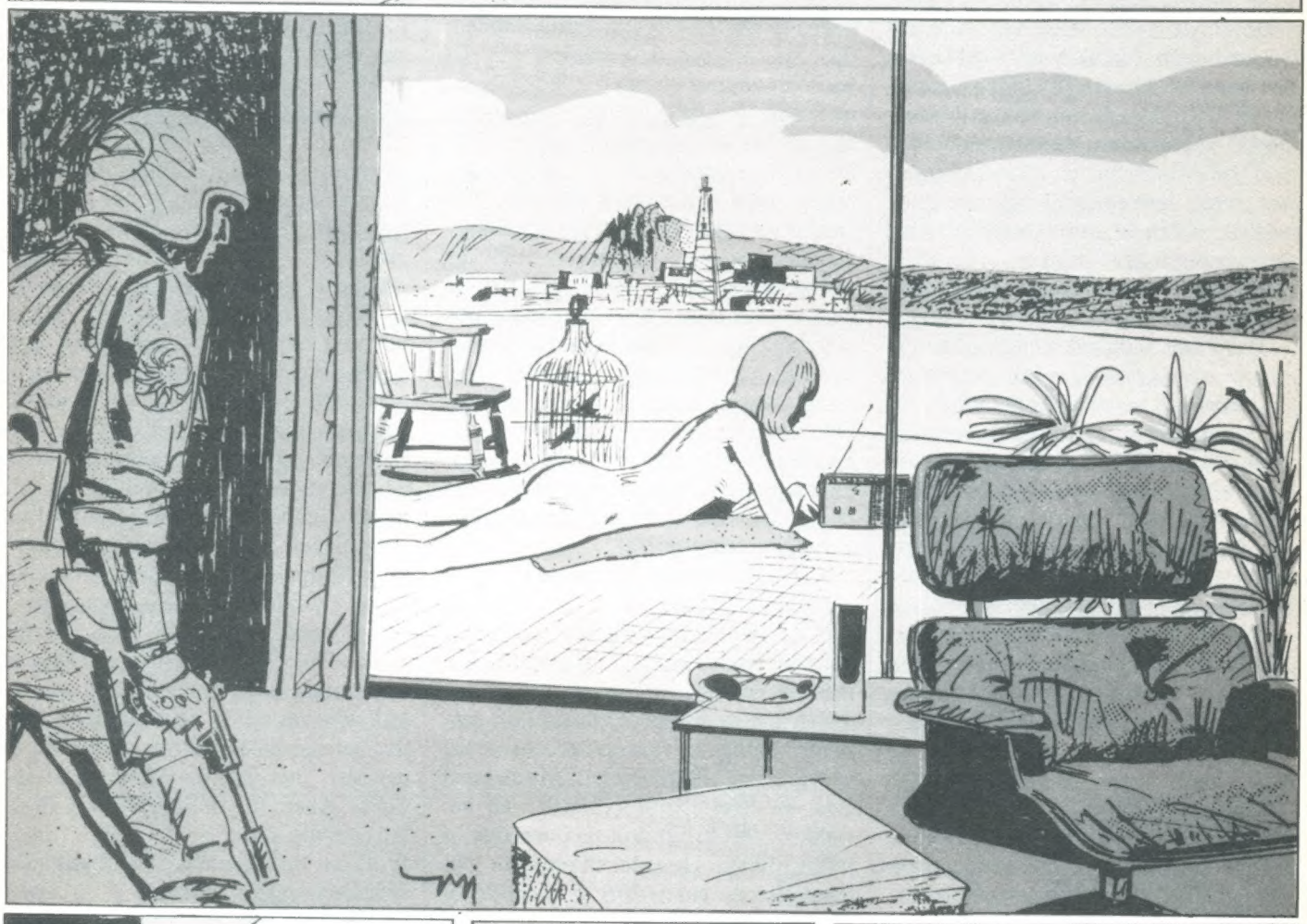

GOEIENDAG SCARLETT... OVEREIND!

ZO ZO. IK MOET ZEGGEN DAT DEZE MISSIE DE MOEITE VAN DE REIS WAARD IS... VOORUIT, SCHATJE, GOOI DIE HANDDOEK NEER!

KRENG!

DAT ZAL JE LEREN! JE DENKT ZEKER DAT JE IN DE FOLIES BERGÈRES BENT!

DRIN

JA! MET SCARLETT DREAM!

HENDERSON! KOM SNEL HIERHEEN. IK HEB DE HELE ZAAK ONTRAFELD. ER IS EEN BENDE GEVORMD DIE DE MINI-BOM MOET STELEN... HUN CHEF..

HENDERSON?

ZWIJNEN! ZE GAAN SNEL TE WERK.

HENDERSON IS IN PANIEK GERAAKT... "X" ZAL WOEDEND ZIJN ALS HIJ HOORT DAT ZIJN BESTE AGENT UIT DE WEG IS GERUIMD!

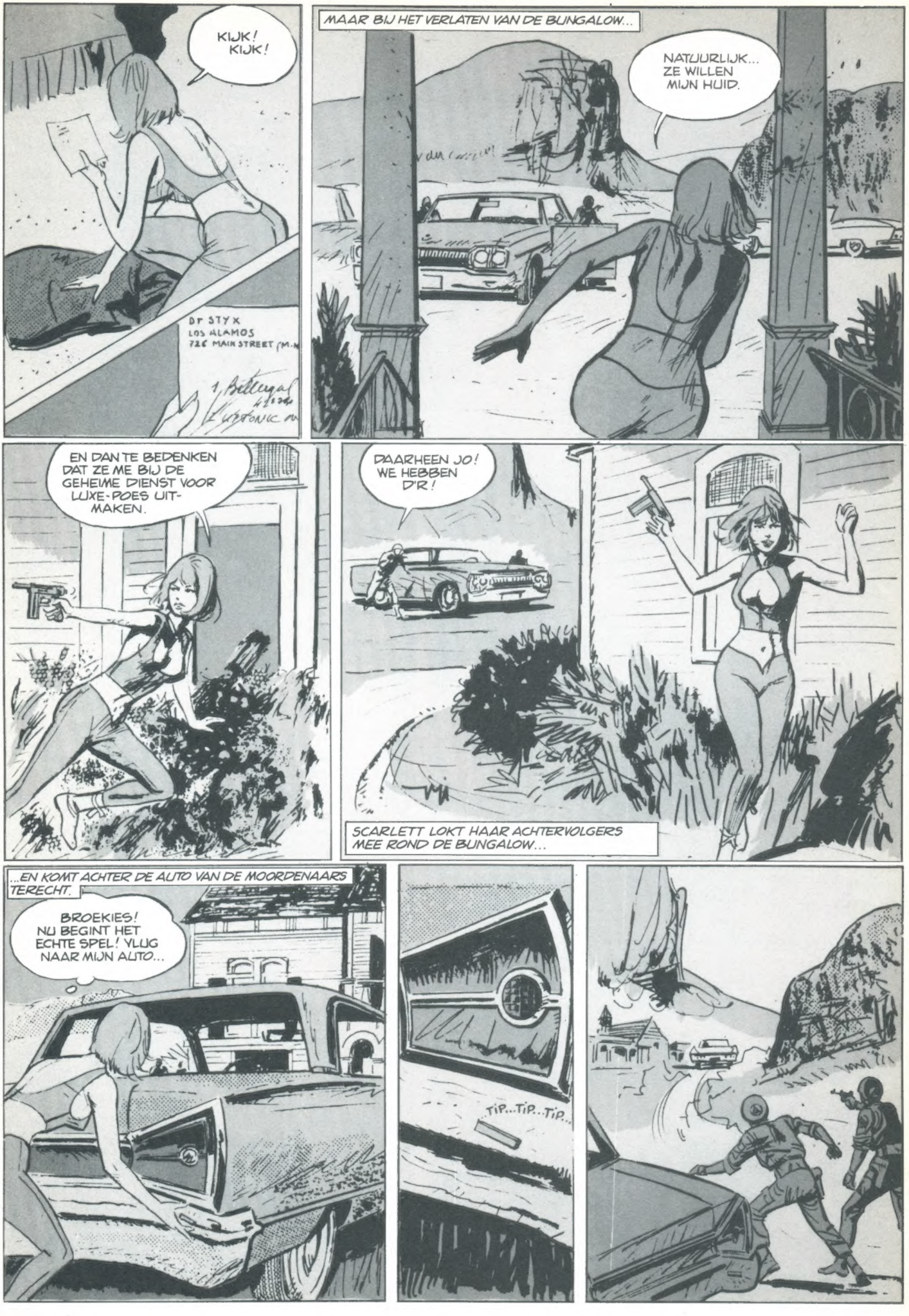
KIJK! KIJK!
Dr STYX
LOS ALAMOS
726 MAIN STREET
MAAR BIJ HET VERLATEN VAN DE BUNGALOW...
NATUURLIJK... ZE WILLEN MIJN HUID.
EN DAN TE BEDENKEN DAT ZE ME BIJ DE GEHEIME DIENST VOOR LUXE-POES UIT-MAKEN.
DAARHEEN JO! WE HEBBEN D'R!
SCARLETT LOKT HAAR ACHTERVOLGERS MEE ROND DE BUNGALOW...
...EN KOMT ACHTER DE AUTO VAN DE MOORDENAARS TERECHT.
BROEKIES! NU BEGINT HET ECHTE SPEL! VLUG NAAR MIJN AUTO...
TIP...TIP...TIP...

ZE AFSCHUDDEN WAS KINDERSPEL... NU ZULLEN DIE IMBECIELEN ME NAAR HUN BASIS BRENGEN.

..TIP TIP.. TIP

Z

EEN GENIAAL ROVERSHOL! WIE HAD OOIT GEDACHT DAT DIE BENDE OUDE INDIANEN WOONPLAATSEN ALS BASIS HAD GEKOZEN!

KIJK! EEN VERLICHTE GANG!

ONGELOOFLIJK!

..VRIENDEN... OVER ENKELE DAGEN ZIJN WE IN STAAT ONS MEESTER TE MAKEN VAN DE MINI-BOM...

RUSTIG AAN LIEFJE... BIJ DE KLEINSTE MISSTAP GOOI IK JE NAAR BENEDEN ...
GOEDENAVOND, SCARLETT DREAM! BRENG HAAR NAAR MIJN BUREAU!
NOG STEEDS KOPPIG, DREAM?
MISSCHIEN.
AL UW PLANNEN ZIJN IN HET WATER GEVALLEN, SCARLETT! U BENT MIJN GEVANGENE.
ER IS NOG NIETS VERLOREN!
U HEEFT ONGELIJK. OVER EEN PAAR UUR ZULLEN WE DE MINI-BOM HEBBEN.
DE GEHEIMAGENTEN VAN DE VS ZIJN GEEN KINDEREN!
DAT HAD U GEDACHT! ALLEEN U KON ONS DWARSBOMEN ...
BEDANKT VOOR HET COMPLIMENT.
BURT... DAN... HELP!
NU KAN IK EINDELIJK JE GEZICHT EENS GOED BEKIJKEN

BEDANKT LEKKERE SCHAT. BLIJF MAAR BIJ ME... WAAROM ZOU JE DE NACHT AAN DE ANDERE KANT VAN DE DEUR DOORBRENGEN?

JE BENT MOOI SCARLETT

NOU! GROTE LUMMEL. BLIJF NIET MET JE ARMEN OVER ELKAAR NAAR ME KIJKEN ALSOF IK HET ACHTSTE WERELDWONDER BEN. KOM HIER... JE BEVALT ME ...

GUNSTEN DIE DUUR WORDEN BETAALD, VIND JE NIET, GROTE LUMMEL?

SCARLETT!

MISSCHIEN BRENGT HIJ ME NAAR EEN INTERESSANTE PLEK!

ER ACHTER-AAN!

NA EEN EINDELOZE ACHTERVOLGING STOPT DE AUTO BIJ EEN KLINIEK WAAR EEN MOBIEL RÖNTGEN-LABORATORIUM STAAT.
MAIN STREET
DR STYX
RADIOLOGIST
DIT ADRES DOET ME AAN IETS DENKEN... NATUURLIJK! DE BEWAKER VAN HENDERSON...
ENKELE DAGEN LATER..
STOP!
IS HET ERNSTIG?
NEE, DOKTER LICHTE VER-WONDINGEN.
OPGELET SERGEANT. ONZE BEURT.

STILSTAAN!
DE EERSTE DIE BEWEEGT SCHIET IK NEER... SERGEANT! GA STYX ZOEKEN!..

GEEF JE OVER STYX!

KOM ME MAAR HALEN!

STYX?

HIJ IS IN HET RAVIJN VERDWENEN, MEVROUW DREAM. WE HEBBEN HET TOT DE RIVIER UITGEKAMD.

DOKTER STYX FILMDE DANKZIJ Z'N MOBIEL RÖNTGENLAB ALLE GEHEIME PLEKKEN VAN HET 'BREN PROJECT'.

STYX

STYX IS ME ONTGLIPT. IN IEDER GEVAL IS ZIJN ORGANISATIE NU ONTMANTELD. IK HEB HET VOORGEVOEL DAT WE ELKAAR GAUW WEER ZULLEN ONTMOETEN...

DRINN

JE TELEFOONTJE DEED ME PLEZIER, AL. ALLEEN JIJ MAAKT ZO EEN AFSPRAAK OM OVER HET WERK TE PRATEN.
ALS WE EENS EVEN NAAR SANTA BARBARA GINGEN, ZOUDEN WE HEEL WAT RUSTIGER KUNNEN PRATEN.
LATEN WE GAAN ZWEMMEN. IK WACHT OP DE STEIGER OP JE.
GOED IDEE. MAAR IK WAARSCHUW JE VAST: IK HEB GEEN BADPAK.
JE HEBT GEEN IDEE HOE FIJN IK HET VIND EVEN TE ONTSPANNEN
AL, KOM BIJ ME!

Scarlett!

MET DE GROETEN VAN STYX.

?

LATEN WE TERUGKEREN, AL. WE HEBBEN GEEN TIJD TE VERLIEZEN. VERTEL OP, WAT MOET IK DOEN?

JE GAAT JE WEER MET STYX BEZIGHOUDEN. MAAR PAS OP! DIE MAN STAAT AAN HET HOOFD VAN EEN GEWELDIGE ORGANISATIE. ZIJN RECHTERHAND IS EEN MEEDOGENLOZE VROUW, ZARDA. WE HEBBEN ZE ONTDEKT, NIET VER VAN DE PLAATS WAAR AGENT STEVENS IS VERDWENEN.

IN IERLAND ?

PRECIES. STEVENS WAS MYSTERIEUZE VERDWIJNINGEN AAN HET ONDERZOEKEN. JIJ VERTREKT VANAVOND OM EEN EIND TE MAKEN AAN DEZE ZAAK.

VERTALING: HENNIE WEBSELING
LETTERING: ERNST POMMEREL

Een serie stripverhalen van Stripgidsprijswinnaar '81 JEAN-POL

Annie is een kordaat plattelandsmeisje, dat niet gewend is een blad voor de mond te nemen. Haar neefje Peter komt uit de stad en hij is vaak verbaasd over alles wat Annie onderneemt. En al is hij niet altijd even handig, hij weert zich ook dapper in alle avonturen. Zonder Fideel, de grote hond van Annie, is het drietal natuurlijk niet kompleet.

nr. 1 **De zwarte jekkers**
nr. 2 **Theo de visdief**
per album **58 fr.**

Standaard Uitgeverij
in elke boek- en dagbladhandel verkrijgbaar

Door Rob van Eijck

Frits van der Heide: Het eigen gezicht van Eppo; dat is het moeilijkste geweest.

In september 1975 ging Oberon van start met het nieuwe stripweekblad Eppo. Nu, vijf en een half jaar later, is Eppo redelijk levensvatbaar gebleken. Hoewel de oplage nog iets terugloopt, bestaat het blad nog steeds en kan het zichzelf bedruipen.
Verantwoordelijk voor vorm en inhoud gedurende die hele periode is hoofdredakteur Frits van der Heide geweest. Samen met Martin Lodewijk heeft hij in de loop van 1975 de opzet en start van Eppo georganiseerd en vanaf september van dat jaar heeft hij de leiding van het blad in handen gehad. Tot nu toe, want met ingang van 1 mei 1981 heeft hij ontslag genomen als hoofdredacteur. Wat beweegt iemand die meer dan tien jaar de redaktie van stripbladen heeft gevoerd, daar plotseling mee op te houden?

Ik vond vijf jaar Eppo een mooie termijn. Ik heb altijd in cycli van vijf jaar gewerkt, eerst in de reklame en daarna in de pers: ik heb vijf jaar aan allerlei bladen gewerkt, aan Pep, Sjors, Kijk, Donald Duck. En nu heb ik dus vijf jaar aan Eppo gewerkt en dan krijg ik de kriebels.

Heeft het ook te maken met de huidige inhoud van Eppo?

Nee, het het heeft niet te maken met de inhoud van Eppo. Ik vind zelfs dat die inhoud het maximum is wat ik er uit kan halen. Als ik de laatste twintig nummers bekijk, dan zie ik dat ik daarin op een spoor zit waaraan ik zelf niets meer kan toevoegen. Mijn visie houdt daar op en in de wetenschap dat over het algemeen de uitgever niet gekant is tegen dat spoor, vind ik dat mijn taak nu min of meer beëindigd is. En je krijgt ook de problemen van een nog steeds dalende oplage, met dingen die nodig kunnen zijn om die oplagedaling tegen te gaan, maar dan denk ik niet dat ik de juiste man ben om die dingen te doen.

En ik realiseer me dat ik niet erg thuis ben in het VNU-bladen maken.

Ik vind van mijzelf dat ik tekort schiet in datgene wat een uitgeverij als de VNU toch wel eist: kijken naar wat het publiek wil, je daarop richten. Ik heb meer de neiging om te zeggen: wat vind ik zelf leuk en wat vind ik zelf belangrijk.

Heb je veel mogelijkheden om de mening van je publiek te peilen?

Je krijgt alleen een mening over datgene wat je ze voorschotelt. Dat wordt òf geaccepteerd òf niet; daar zijn kinderen heel duidelijk in.

Soms neem ik desondanks de beslissing een vrij nieuwe strip in het blad te houden, omdat ik er van blijf uitgaan dat strips een lange periode nodig hebben om geaccepteerd te worden. Dus met sommige strips neem ik rustig de tijd om die te laten bezinken.

HET EIGEN GEZICHT

Is de opzet van Eppo, zoals je die vijf jaar geleden hebt gepland, er voor jou bevredigend uitgekomen? Zijn er dingen waarvan je nu zegt dat ze mislukt zijn?

Ik ben wel wat ruimer geworden in de niet-stripitems in het blad. Het is duidelijk dat ik, ook op aandringen van de redaktie, wat algemener ben gaan werken in de niet strippagina's om meer aandacht te vestigen op de belevingswereld van het kind in het dagelijks leven naast de fantasiewereld in de strips. We zijn vijf jaar geleden begonnen zonder één enkele tekstpagina: alle pagina's waren strip, op de advertentiepagina's na. En ik voelde de behoefte om toch wat te gaan wisselen, om tussen al die strips een andere wereld en een ander beeld te brengen.

Is die verandering voortgekomen uit reakties van lezers?

Ja, de lezers misten de elementen die ze in Pep en Sjors vroeger kenden, zoals een verhaaltje over techniek of over sport met een plaat erbij. Dat bleek uit onderzoeken.

Dat soort pagina's geeft een blad meer de indruk van een klubblad, het vergroot de band die er bestaat tussen de mensen die het blad maken en de lezers. Is dat voor jou ook een reden geweest om Eppo in die richting te veranderen?

Ja, dat heeft te maken met het gezicht van Eppo. Dat is de afgelopen vijf jaar het moeilijkste geweest: hoe creëer je met Eppo een eigen gezicht? Je hebt pagina's nodig waarop een redaktie of een persoon zich tot de lezers richt. Een eigen gezicht krijg je niet door zestien keer twee pagina's strip te plaatsen. Er moet tussendoor iets inzitten waardoor de lezer zo'n drie of vier keer per nummer denkt: hé, dat is Eppo die daar aan het woord is. En het is voor mij heel moeilijk om daarbij de juiste aanspreektoon te vinden.

En ook om te kiezen wie je daarvoor neemt: neem je daar Eppo voor als presentator, of zit je dan weer teveel in de Donald Duck-formule?

Bij Donald Duck is nog aannemelijk dat Oom Donald de hele boel bestiert, maar bij Eppo is dat al niet meer mogelijk. Kinderen zijn nu toch wat eerder wijs dan twintig jaar geleden en daarom kun je het niet meer verkopen dat de figuur Eppo zelf alles tekent.

Daarbij is ook belangrijk dat Eppo een

tijdschrift moest worden en geen wekelijks verspreide folder voor de verkoop van de albums.
En dat vind ik een volstrekt legitieme opvatting. Een blad als Eppo behoort zich – eventueel zonder albums – een eigen plaats te kunnen verwerven.
Zou je een omschrijving kunnen geven van wat jij verstaat onder een 'tijdschrift'?
Een stuk drukwerk dat zich met een zekere regelmaat richt tot een bepaalde groep mensen en bij die mensen elke keer weer belangstelling dient te wekken. Uiterst belangrijk is dat elke keer aan de verwachtingen van die mensen wordt voldaan. En dan kom je weer op het smoel van het blad, hè, ook in de keuze van de strips. Het gezicht dat Eppo behoort uit te stralen komt tot uiting in de keuze van de strips. Voor de lezer moet het niet gek zijn dat ze *Eppo* naast *De Partizanen* aantreffen, of *Sjors en Sjimmie* naast *Storm*. Dat behoort toch een eenheid te zijn. Maar aangezien de auteurs zelf al zo nadrukkelijk aanwezig zijn op hun strippagina's, is het des te belangrijker om op die pakweg drie pagina's die er nog over zijn, een heel duidelijk Eppogezicht te creëren. Dat is iets waarmee we pas ongeveer de laatste zes maanden bezig zijn en ik vind dat we op een heel goed spoor zitten.

EIGEN PRODUKTIE

Is er veel ontwikkeling gekomen in de eigen produktie van strips voor Eppo?
Op dit moment hebben we het maximum aan eigen produktie wat we kunnen hebben. Tja, het verwijt dat door het verdwijnen van Pep en Sjors de Nederlandse tekenaars niet meer aan bod zouden komen en dat er geen eigen produktie meer zou zijn, is een farce. Ik heb nu meer mensen rechtstreeks aan het werk voor Eppo dan ooit in de periode van Pep en Sjors bij elkaar.
Is het feit dat je de tekenaars kunt coachen het belangrijkste voordeel van een eigen produktie?
Dat is een ontzettend belangrijk voordeel. Op een man als *Giraud*, die voor *Dargaud* werkte, konden wij als redaktie van Eppo geen enkele invloed uitoefenen. Bovendien schep je een onafhankelijkheid van derden, van andere stripuitgevers: als bij *Kuifje* een auteur ruzie krijgt met zijn uitgever, heeft dat konsekwenties voor de afnemers van zijn strip. Er bestaat dan grote kans dat je hem verliest zonder dat je er iets aan kunt doen. En als op dit moment een tekenaar het bij ons niet meer ziet zitten, dan is daar misschien wel wat aan te doen. Het is òf aan mezelf te wijten, aan zorgeloosheid of nonchalance of zoiets, òf het komt voort uit het feit dat een auteur zich niet thuis voelt bij Oberon. Maar daar ben je van het begin af aan bij en dat is heel belangrijk.
Op dit moment krijg je alleen mensen in je eigen produktie aan het werk, als daar een albumprogramma tegenover staat. We hebben natuurlijk dankbaar gekeken naar de manier waarop *Lombard, Dupuis* en *Dargaud* dat doen. Het blijkt wel degelijk dat je albumprogramma – ook al is lang niet alles een bestseller – twee voordelen heeft: je houdt ermee je auteurs, ook financieel, aan je gebonden, terwijl de uitgeverij er ook een lukratieve deal aan heeft omdat die alle kosten kan afwentelen op het tijdschrift.
Steunt het albumprogramma het blad financieel?
Nee. Dat is totaal gescheiden.
Maar omdat de kosten op het blad worden afgewenteld, zou ik me kunnen voorstellen dat de direktie wat meer clementie heeft als het met Eppo wat minder goed gaat.
Het is wel zo – en daar ben ik erg gelukkig mee – dat de direktie kijkt naar het totáál van blad en albums. Men gaat ervan uit dat het tijdschrift potentieel goed moet kunnen draaien, dus minstens break-even moet kunnen zijn. Als daarnaast een behoorlijk albumprogramma op poten staat, beseft men natuurlijk heus wel dat men niet de kip met de gouden eieren moet gaan slachten. Ook al is het blad misschien niet zo vreselijk lukratief, toch komen de albums daar voor een groot gedeelte uit voort, dus neemt men dat ook in zijn beschouwing in overweging. Maar het is natuurlijk ook weer niet zo dat, als Eppo de komende jaren miljoenen en miljoenen verlies gaat opleveren, ze dat dan maar pikken omdat er een albumprogramma tegenover staat. Het blad behoort zelfstandig te kunnen draaien.

REDAKTIESAMENWERKING

Heeft je vertrek ook te maken met de manier waarop de direktie of de financiële afdeling tegen het blad aankijken of zijn die verhoudingen altijd erg goed geweest?
Nou...er is altijd een spanning tussen hoofdredaktie en direktie, en dat is ook heel gezond. Ik ben tamelijk eigenwijs, en dan luister ik wel naar wat er gezegd wordt, maar heb ik niet de neiging om dat onmiddellijk in de praktijk uit te voeren. Dat maakt men-

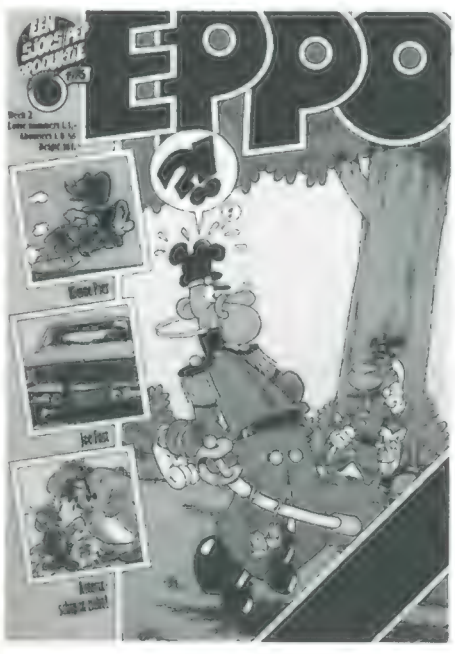

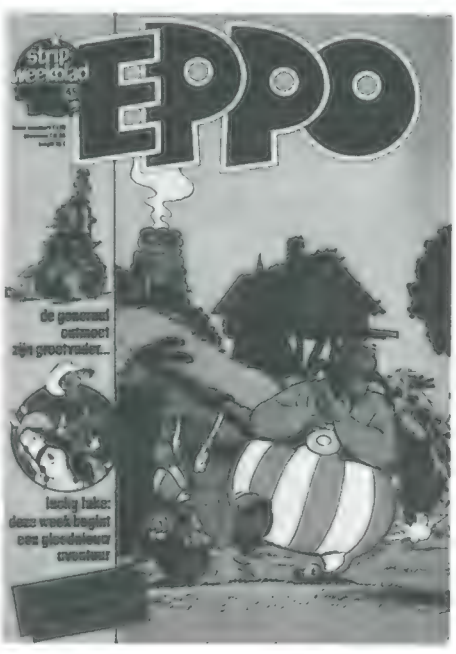

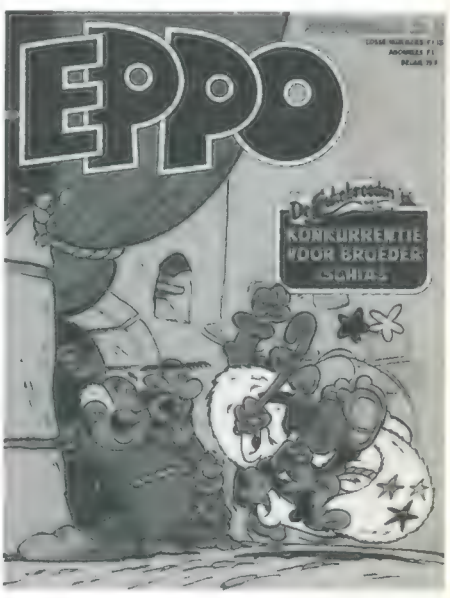

Chef! men zegt dat u ons wilt gaan verlaten
Wat? nee hoor!
men zegt dat u er na tien jaar wel genoeg van heeft!
hoe komen ze erbij!
U schijnt gezegd te hebben dat er nieuw bloed nodig is...
nee hoor.. ik kan je geruststellen ik blijf nog zeker tien jaar
inderdaad juffrouw Truus... een hint begrijpt hij niet
CHEF

Ha truus! Heb je Frits verteld wat hij moet doen?
't lukt niet chef... Het gaat bij Frits 't ene oor in en 4 andere uit!
WAT! wacht maar!
naar mij luistert hij wel!
STOP DAARMEE FRITS EN LUISTER!

sen, denk ik, wel eens onrustig, of misschien wel eens wanhopig. Maar toen ik meldde dat ik wegging, waren er geen konflikten of problemen. Ik had mijn zegje gedaan en men was het daarmee niet oneens. Het zou ook vervelend zijn als ik met slaande ruzie weg zou moeten gaan, maar dat is niet aan de orde geweest.

Kijk, een ieder heeft andere ideeën over Eppo dan ik. Dat geldt voor de uitgever, dat geldt voor de marketingmensen en dat geldt ook voor de redaktie en medewerkers. Ieder heeft daarover andere ideeën dan ik, en ik heb niet de wijsheid in pacht. Ik vind dat de tijd nu rijp is om er andere mensen naar te laten kijken.

Hoe is de afgelopen vijf jaar jouw samenwerking met de redaktie geweest?

We begonnen heel klein, met een ploegje van een man of drie, vier. En lagen qua ideeën zo dicht bij elkaar, dat je eigenlijk niets aan elkaar hoefde te melden. Maar op een gegeven moment had ik een man of twaalf op de redaktie, terwijl ik dezelfde werkwijze bleef hanteren, en toen lukte dat niét meer. Ik ben toen wel degelijk door de redaktie tot de orde geroepen. Ze zeiden: we willen toch wel even weten, voordat je een nieuwe strip op ons bureau kwakt, hoe die strip tot stand is gekomen en waarom je hem in het blad wilt hebben. Daarna zijn we wat vaker gaan vergaderen. Bij de eerste vergadering hebben we een hele dag iedereen gelegenheid gegeven om te zeggen wat hij van het blad vond. We hebben wekelijks onze praktische vergaderingen waarin we teksten bekijken van die week of van de week daarvoor en waarin we een nummer of twee in de toekomst kijken, hoe de aanpak moet zijn en de werkverdeling. En we hebben, voorgeschreven door het statuut, minstens eenmaal in het kwartaal een algemene redaktievergadering, waarin meer over algemene zaken gesproken wordt, zoals huisvesting, begrotingen enzovoorts.

Zijn er door invloed van de redaktie veranderingen in Eppo gekomen, of nieuwe strips gepubliceerd, of worden die beslissingen toch meer aan de top genomen?

De uiteindelijke beslissing ligt bij mij, maar ik laat mij zo nu en dan best beinvloeden of overtuigen.

In de loop van 1980 heb ik wat meer gags laten produceren, teveel in aantal en allemaal op een nogal jong publiek afgestemd omdat de angst leefde dat we op een te oud publiek waren gaan zitten. We hebben daarna – in volstrekte overeenstemming, mag ik wel zeggen – besloten een aantal strips niet meer terug te laten komen, zoals *Kommerkat, Circus Maximus* en *Willie de Kid*, die door de lezers kathegorisch werden afgewezen als zijnde te kinderachtig. Eind 1980 zijn we op een ander spoor gaan zitten met een nieuwe cover, een wat persoonlijker aanpak, wat marge-grapjes; we hebben meer mensen erbij gehaald om wat meer smoel te geven aan het blad.

Ik heb me ook gerealiseerd dat een jongen van een jaar of twaalf weliswaar behoefte heeft aan humor en spanning, maar ook wat minder kinderachtig aangesproken wenst te worden dan een jaar of twintig geleden het geval was. Ze zijn nu op die leeftijd heel wat wereldwijzer, dus op grond daarvan heb

ik toegegeven dat je een aantal strips niet langer dan een half jaar moet voortzetten als op dat moment alle signalen er op wijzen dat ze door de lezer worden afgewezen.

EENMANSBLAD

Zijn de kontakten met de tekenaars in de afgelopen vijf jaar erg intensief geweest?

Ik heb in het vorige interview (Stripschrift 109/110, 1978) geroepen dat dat eigenlijk te wensen overliet, hè. In sommige gevallen heb ik die indruk nog steeds, maar aan de andere kant heb je een redaktie en een organisatie die ook tijd vergen. Als ik het moet vergelijken denk ik dat ik meer aandacht heb geschonken aan de tekenaars en schrijvers dan aan de redaktie. Dat is mij dan niet altijd in dank afgenomen, maar aan de andere kant voel ik mij zo afhankelijk van het talent dat je om je heen verzamelt dat ik daar wel tijd en moeite voor móét uittrekken. Maar het is voor mij nog steeds erg moeilijk om dat evenwicht te vinden. Ik heb de indruk dat het het afgelopen jaar beter loopt. Als een tekenaar of schrijver aandacht vraagt, dan kan hij die krijgen, terwijl ik misschien minder geneigd ben aandacht te geven aan iemand op de redaktie, die gekozen heeft voor dat baantje. Emotioneel trek ik eerder naar iemand toe die alleen op een kamertje zit te werken, zonder kontakt of ruggespraak, dan naar een ploeg die met zijn allen in een bepaalde ruimte zit te werken.

Bestond dat kontakt met de tekenaars alleen als ze hun platen op de redaktie kwamen afleveren of ga je ze ook opzoeken?

Ik ga er wel naar toe, maar waarschijnlijk te weinig. Je drinkt een borrel met ze, je hebt meer met ze te maken dan alleen maar met het maken van een strippagina. Toch zijn er ook mensen die ik alleen maar spreek, zoals ik in het vorig interview ook tegen je heb gezegd, als ze te laat zijn met hun werk. Voor de betrokkene lijkt het me uiterst frustrerend om alleen maar in die gevallen kontakt te hebben met de redaktie. Mensen die aandacht van je eisen, kunnen die krijgen, maar mensen die die aandacht niet vragen, zal ik moeilijker uit mezelf benaderen.

Heb je er ooit over gedacht om regelmatig vergaderingen te beleggen met tekenaars en redaktie?

Ik heb er wel over gedacht, maar ik heb het nooit gedaan. Ik denk dat zoiets een gigantische chaos wordt. Ik kan me voorstellen dat er tekenaars zijn die er wel behoefte aan te hebben, die willen weten hoe de zaken reilen en zeilen, wat er aan promotie gedaan wordt en dergelijke. Maar ik heb de afgelopen vijf jaar nooit rechtstreeks klachten of eisen in die richting gehoord en dan ben ik niet diegene die ongevraagd iedereen bij elkaar gaat roepen. Ik kan wel zo ongeveer inschatten waar een redaktie mee te maken heeft en waar een free-lance tekenaar mee te maken heeft, en dat ligt nogal uit elkaar.

Ik moet zorgen dat de sfeer zo is dat een aantal dingen niet doorsijpelt. Ik meld niet alles aan de redaktie en ik meld ook niet alles aan de tekenaars. Ik wil veel informatie hebben waarmee ik dan werk, maar op mijn eigen manier. Het zou wel eens nuttig kunnen zijn om die twee werelden met elkaar te konfronteren voor een gigantische brainstorming of desnoods een uitbarsting, maar in een regelmatig overleg tussen tekenaars, redaktie en mijzelf zie ik weinig heil. Wat dat betreft ben ik misschien iemand van de oude stempel, van verdeel-en-heers. Maar toch maak ik zowel gebruik van de opmerkingen die ik hoor van de free-lance tekenaars en die ik hoor van de redaktie, en ik probeer daar zo redelijk mogelijk mee te werken, zonder dat ik mijzelf als boodschappenjongen zie

tussen die twee disciplines in.

Is Eppo dus vooral een eenmans-, of met Martin Lodewijk erbij, een tweemansblad geweest?

Ik denk dat het een eenmansblad is, omdat je de organisaties hebt waar een stuk management bijzit – dat overigens niet mijn sterkste kant is. Het is ook meer een eenmansblad geworden in de loop van de tijd: in het begin heeft Martin een ongelofelijke rol gespeeld om allerlei series op poten te zetten, maar ze draaiende te houden, is in feite mijn taak. Dat behoort ook zo te zijn, er moet op een gegeven moment één man zijn die knopen doorhakt en beslissingen neemt. Ook in de toekomst zie ik dat door één man bepaald worden; ik denk dat het een noodzaak is dat één man bepaalt hoe het blad eruit zal zien.

Is Martin nu dus veel minder bij het blad betrokken?

Nou, ik heb Martin vaak nodig om een oordeel te geven, vooral bij de keuze en het opzetten van nieuwe series en over jonge tekenaars die hier aankloppen. Martin kan zien of er in iemand talent zit of niet, hij kan er doorheen prikken. Hij kan ook op zijn eigen wijze, met zijn gigantische ervaring en talent, mensen op een spoor zetten, of juist níét op een spoor zetten door ze duidelijk te maken dat het geen zin heeft verder te gaan. Dat is een enorm belangrijke funktie waarin hij een aantal zaken van mij kan overnemen: ik zou drie maanden lang in de kronkels moeten liggen omdat ik dat specifieke vak niet beheers en daardoor aan mensen niet duidelijk kan maken waar precies ze mis gaan of waar ze juist goed in zijn. Wat dat betreft blijf ik een lezer die iets ziet en leest, en daarop primair reageert.

Eigenlijk gingen we er zes jaar geleden van uit dat Eppo nr 1 van 1975 min of meer gelijk behoorde te zijn aan Eppo nr 1 van 1981.

En vind je dat gelukt?

Ik denk dat Eppo nr 1 van 1981 er wat leuker uitziet dan Eppo nr 1 van 1975. Wat gezelliger en veel minder steriel, en daarop heb ik ook gehoopt. Dat is een van de dingen die we het afgelopen jaar hebben aangezwengeld en dat is een van de wezenlijkste dingen die in de afgelopen tijd zijn gebeurd.

VERLANGLIJST VERVULD

Heel veel van de dingen die ik bij het begin van Eppo wilde, zijn uitgekomen: een stripblad met eigen produktie en albums. Mijn verlanglijstje is vervuld. Heel belangrijk voor mij is de acceptatie geweest door de uitgeverij van de auteurs, die zich vooral heeft geuit in een gewijzigd albumkontrakt. Samen met de auteurs heb ik er veel moeite voor gedaan om een albumkontrakt te krijgen dat evenwichtig is, waardoor de positie van de auteur heel wat prettiger ligt dan zes jaar geleden. Ik heb misschien een wat te grote neiging om mij het lot van de auteurs aan te trekken, maar aan de andere kant is het mijn ervaring dat mij dat in de produktie geen windeieren heeft gelegd. Ik meen dat zonder die zorg Eppo er niet zo uit was gaan zien als nu. Het is vreselijk belangrijk dat hun inbreng op zijn waarde wordt geschat, temeer omdat het zo'n ontzettend arbeidsintensief werk is: het is iets anders dan wanneer iemand eens free-lance een tekstje schrijft of een column maakt. Ik vind zelf dat ik op die situatie behoor te reageren. De kansen die Eppo nu heeft met een nieuwe leiding en een nieuwe visie vind ik erg positief.

Een belangrijk punt vind ik ook, dat er binnen zo'n gigant als de VNU zoveel vertrouwen was dat ze vreselijk veel geld in Eppo hebben gestoken zonder dat ze wisten wat er uit voort zou komen. Ik kan me niet voorstellen dat Eppo binnen een andere uitgeverij überhaupt het licht had kunnen zien. Aan de andere kant denk ik wat kleinschaliger dan de VNU en dan blijkt toch dat het bloed kruipt waar het niet gaan kan, dat ik de dingen anders wil dan de VNU wil. Maar dat is geen verwijt, ik konstateer alleen feiten. De VNU is zo omdat die zo móét zijn, maar ik denk wel eens een keer in een andere richting. En dan vind ik het na ruim tien jaar, en mijn leeftijd in aanmerking genomen, nu tijd om iets anders te gaan doen.

Maar wat Eppo betreft kijk ik toch wel terug op een voor mijzelf erg bevredigende periode. Er is iets gebeurd, er is nog steeds een blad. Dat kan beter, maar ik denk niet dat ik er nog iets aan kan toevoegen, dus is het heel goed dat iemand van buiten daar met andere ogen tegenaan kijkt. Ik denk bij mezelf, zoveel jaar in die sektor zittend, dat ik waarschijnlijk met oogkleppen oploop. En om het blad draaiende te kunnen houden en het waarschijnlijk beter te kunnen maken, is er behoefte aan iemand anders, die daar met frisse ideeën tegenaan gaat kijken.

Rob van Eijck

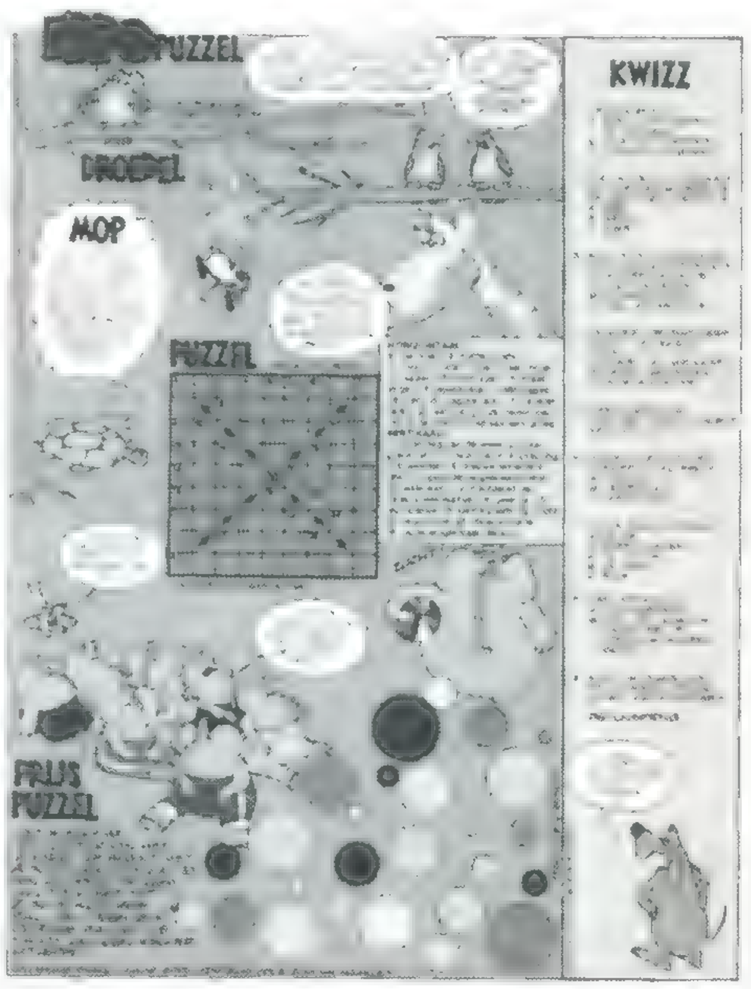

Door Hans van den Boom

De groeistuipen van een beer: Panda gesplitst

In Weekend, Story of Privé kun je het wekelijks lezen: Die zanggroep uit elkaar, ruzie hier, problemen daar, kommer en kwel alom.
Het bericht dat twee uitgevers uit elkaar gaan is wat minder gebruikelijk; reden om er eens wat dieper op in te gaan toen bekend werd dat Hans Matla en Henk Mondria, partners in uitgeverij Panda, met ingang van 1981 ieder hun eigen weg zouden gaan.
We vroegen beide uitgevers of zij wat meer over de samenwerking en uiteindelijke splitsing wilden vertellen.

Henk Mondria: De uitgeversaktiviteiten, en nu praat ik even voor mij persoonlijk, begonnen in 1972 met de Bommelbibliografie. Ik had in die tijd een Bommelantikwariaat als hobby (ik werkte toen bij de KLM) en was al jaren bezig zo'n bibliografie samen te stellen. De Bezige Bij wilde hem niet uitgeven en dat heb ik toen maar zelf gedaan, nadat ik eerst het uitgeversdiploma gehaald had, dat je nodig hebt als je erkend uitgever wil zijn.
Dat uitgeven zelf vond ik erg leuk, maar het inpakken, aanbieden aan de boekhandels, zorgen dat ze betalen, dat soort gedoe beviel me veel minder, dat lag me toch niet zo.
Toen kwam het moment in 1974, dat ik een nieuwe editie van de Bommelbibliografie ging voorbereiden. De Bezige Bij wilde hem nog steeds niet uitgeven en hoe ik toen met Hans in contact gekomen ben, weet ik eigenlijk niet meer zo goed. Waarschijnlijk deden we wel eens zaken met elkaar of zo, het staat mij niet meer helder voor de geest. In ieder geval, Hans wilde de nieuwe editie wel uitgeven, hij werd uitgever van uitgeverij Panda, terwijl ik formeel – vanwege dat uitgeversdiploma – de dagelijkse leiding kreeg. In de praktijk was ik adviseur, terwijl het Hans' uitgeverij was. Zo startte dus uitgeverij Panda, terwijl de eerste editie onder de naam van uitgeverij Kartoen verschenen was.
Die nieuwe editie is toen in tien weken tijd, een absoluut record, samengesteld, gedrukt en gedistribueerd. Met een hele ploeg mensen hebben we dag en nacht eraan gewerkt!
Die nieuwe Bommelbibliografie viel in zeer goede aarde, hij stond op een gegeven moment zelfs getipt voor de HP toptien en de 5000 stuks die we gemaakt hadden waren binnen een maand op. Als die verkoop toen wat normaler was verlopen, was het misschien nooit zover gekomen als het nu is, want het leek ons toen dat uitgeven erg gemakkelijk was, daar moesten we mee doorgaan! Dat deden we dan ook, het volgende boekje was 'Heer Bommel en de functie van de ironie' van Rob Godthelp, en zo ging dat verder.
Dat uitgeverswerk sprak mij sterk aan en ik probeerde dan ook wat mijn baan betrof meer die richting op te gaan, maar omdat ook geen achtergrond op dat gebied had bleken sollicitaties over het algemeen nutteloos. Toen ik dan ook de kans kreeg in een nieuw winkelcentrum in Mijdrecht een boekhandel te openen heb ik dat gedaan, ben ik voor mijzelf begonnen met in het achterhoofd dat ik dan altijd later nog wel meer de uitgeverskant op zou kunnen gaan.

Samenwerking
Eind 1976, begin 1977 ben ik met Hans besprekingen begonnen om te komen tot een 50/50 samenwerking. In het begin was Hans daar helemaal niet voor

LA VIE SAUVAGE
AYAK
LE COURT ÉTÉ DU NORD ÉTAIT AU PLUS HAUT DE SA SPLENDEUR. LA NATURE NE SERAIT JAMAIS PLUS SOMPTUEUSE. LES RIVES DU YUKON ÉTALAIENT DES TAPIS DE FLEURS.
Ayak, nieuw bij Panda

te vinden, hij wilde eigen baas blijven, maar hij zag toch ook wel in dat het erg onekonomisch zou zijn als er dan twee uitgeverijen zouden ontstaan, met dubbele administratiekosten, contributies, enzovoorts. In maart '77 zijn we het eens geworden en met terugwerkende kracht tot 1 januari zijn we toen Panda samen gaan doen. In dat eerste jaar was het zo dat ik half in Mijdrecht in de boekhandel zat en half thuis in Koudekerk aan mijn bureau uitgevertje te spelen. Hans zat in Den Haag en dat betekende al gauw dat we uren met elkaar aan de telefoon zaten om overleg te plegen, dat werkte toch niet zo vreselijk goed. De groei zat er wel in en op een goed moment kwam toen de kans in Hazerswoude een pand met een flinke opslagruimte te kopen. In november '79 zijn we erin getrokken, maar we zijn met de aankoop ervan zeker een jaar bezig geweest.
Onze taakverdeling was, dat de bedrijfsekonomische en administratieve kanten door mij werden gedaan en de fondssamenstelling en dergelijke bij Hans lagen. Ik sloot mij over het algemeen graag aan bij de mening die Hans over een boek had, ik wist daar toen gewoon niet zoveel van. Met drukkerijen, buitenlandse uitgevers en dergelijke onderhandelden we gezamelijk, het was zo dat we daar samen op ons best in waren. Hans is een keihard onderhandelaar en ik kan heel snel rekenen, dat was een prima samenwerking'!
Toen we hier in Hazerswoude zaten was de situatie, dat Hans een halve dag zat te werken aan de uitgeverij en voor de rest aan zijn winkel, zijn verzameling, stripcatalogus en zo meer, en dat ik niet een halve dag maar geleidelijk aan voor de volle honderd procent aan de uitgeverij zat te werken. Dat werd een punt van diskussie toen we vorig jaar besloten de uitgeverij in een besloten vennootschap onder te brengen. Als je een BV opricht moet je alles formeel gaan regelen. Dan komt de diskussie over salarissen, kapitaal, bevoegdheden en zo kwamen we in gesprekken die uiteindelijk tot een splitsing hebben geleid.
Hans Matla: De meningen van Henk en mij liepen inderdaad steeds meer uiteen. Onze visie op allerlei gebieden was duidelijk anders, dat bleek ook steeds sterker. Dat er binnen een uitgeverij verschillende meningen zijn over bepaalde dingen, dat kan sterk werken, mits die twee elkaar niet gaan kruisen.
Op dat moment dat een van de twee (of alle twee) gaat vinden dat de ander met iets bezig is waarmee hij zich niet kan vereenzelvigen en waarmee hij om welke reden dan ook geen vrede heeft, dan veroorzaakt dat wrevel. Samenwerken wordt dan tegenwerken. In de loop van vorig jaar ontstonden op dat vlak steeds meer problemen en dat was een trieste zaak na toch vier vruchtbare jaren van samenwerking.

Splitsing

Hans Matla: Bij de splitsing van het fonds is het een kwestie van verdelen geweest. Daarbij speelden natuurlijk een heleboel faktoren een rol: de voorraden, de verkoopbaarheid, de voorkeur en eventuele ideologie erachter, of het een serie is, enzovoorts. Rahan, Schipbreuk in de Tijd, Corto Maltese en Serre, dat waren de belangrijkste series, die verdeeld moesten worden. We moesten delen, daaraan viel niet te ontkomen. Serre, dat zijn cartoons, dat sprak mij niet zo heel erg aan, maar Schipbreuk in de Tijd bijvoorbeeld had ik graag willen hebben. Enkele titels zijn ook heel vreemd terechtgekomen: dat Henk nu het erotische fonds heeft is vreemd, en ook dat het boek van het schlagerfestival bij hem terechtgekomen is.
Henk Mondria: Dat erotische fonds is in het geheel niet mijn persoonlijke voorkeur. Het is toeval dat het bij mij zit en ik denk niet dat door mij in die richting iets voorgezet wordt. Ik heb de erotische boeken nu onder de verzamelnaam Kartoen Erotiekreeks uitgebracht, al was het maar om mijn boekhandel met de naam Mondria er geen last van te laten hebben.
Toen de verdeling achter de rug was en

Serre, succes bij Mondria

Hans officieel naar Den Haag verhuisde bleek ons pas wat een hoop praktische problemen er bij zo'n splitsing nog komen kijken. De inschrijving van de kamer van Koophandel bijvoorbeeld ging niet mee naar Den Haag, want volgens hen veranderde de uitgeverij in Hazerswoude gewoon van naam. Het centraal bureau van statistiek ging met de inschrijving daar eerst mee naar Den Haag maar kwam bij nader inzien weer terug, de ISBN-nummering en de uitgeverscodering volgde Panda naar Den Haag, hoewel we dat laatste juist niet wilden, de bankrekeningen en de bedrijfsvereniging bleven weer in Hazerswoude.

Toekomstplannen

Hans Matla: Wat ik de komende jaren wil gaan uitgeven is: Bibliofiele uitgaven, voorzover ik ze zelf mooi vind, heel persoonlijk dus: Aram, Eric, Jules Verne waar dit jaar weer een nieuw deel van komt....
Bibliografieën en dergelijke, ook de Bommelbibliografie waarvan de copyrights door mij van Henk gekocht zijn...
Muziekinstruktieboeken, daar blijkt een duidelijke vraag naar te zijn. Een heel aparte markt, waar ik via mijn broer ingerold ben, erg interessant...
Goede strips in het algemeen, en dat is iets wat heel moeilijk te pakken te krijgen is. Nederlandse strips van Nederlandse auteurs, dat kan alleen in zwart-wit, want we hebben hier geen tijdschrift om het in voor te publiceren. Je zult het in zwart-wit moeten brengen zoals we nu met Delgadito gedaan hebben. Dat is de eerste strip die speciaal voor ons getekend is. Het is het ideaal van elke uitgever: eigen auteurs hebben. Om dat te stimuleren ben ik ook een eigen stripblad aan het voorbereiden. Mijn enige doelstelling is dat we niet een te hoge winst mogen derven; het zit er niet in dat we daaraan weinig verdienen.
Het is een broeikas voor jong talent en een methode om aan goed buitenlands werk te komen. We mikken op september, oktober. Het wordt een maandblad, voor een oude publiek, gedeeltelijk in kleur, zeer gevarieerd, dat zal wel blijken.
Echt nieuw zal dit jaar Ayak zijn, een strip uit Pif over een witte wolf, De Leviatans, een nieuwe detectivestrip van Gillon, Les Dirigeables, uit Circus, en Norbert en Kari van Godard.
Henk Mondria: Ik zie een drietal richtingen. Ten eerste de cartoons, daar wil ik echt in door. Daarnaast com-

merciële kleurenstrip-series, waabij ik grote nadruk leg op de plots. Het publiek reageert in eerste instantie op de tekeningen, maar de strips die een doorslaand succes worden hebben ook een goed verhaal, die hebben meer dan alleen goed getekende platen. De series moeten commercieel geschikt zijn, zoals Schipbreuk in de Tijd; een strip als Suske en Wiske spreekt mij persoonlijk niet aan. Een blad zie ik niet, althans zeker niet de eerste jaren..
Ten derde is er het zwart-witgebeuren waar ik voorzichtig in wil doorgaan. Veel uitgevers zijn er al mee bezig en naar mijn idee verkijk je je daar bedrijfsekonomisch erg snel op. De overhead is ten opzichte van de oplage eigenlijk veel te hoog. Ik begin een zwart-witreeks, dat staat wel vast, waarin in eerste instantie Frans en Italiaans werk komt, maar eventueel ook een herdruk van Storende Verhalen en andere produkties uit Nederland.

Tot zover Hans Matla en Henk Mondria, die beiden de indruk wekken snel te willen groeien. Vast staat dat de keuze er voor de Nederlandse striplezers alleen maar groter op zal worden, en daardoor waarschijnlijk ook moeilijker.
Om goede buitenlandse titels zal nog harder gevochten worden en het is zeker dat dat nog wel de nodige problemen op zal leveren. Zo noemde Hans Matla als nieuwe serie Norbert en Kari, maar ook bij Mondria stond deze strip op het programma! Wie er uiteindelijk mee vandoor gaat? We zien het wel in de najaarsprogramma's van beide uitgeverijen... ■

STRIPWINKEL 'OMBROSIUS' AMSTERDAM

Oostenburgergracht 69 – Tel. 020-224680
Gesp. in stripweekbladen

Molukkenstraat 86 – Tel. 020-945969
Gesp. in Ned. en Eng. Comics

Ook een uitgebreid Antiquariaat.

Ter gelegenheid van de komende Strip 2 daagse in het Turfschip te Breda op 18, 19 en 20 sept. a.s. gaan wij 2 specials uitbrengen t.w.

Willy Vandersteen
f 19,50

Lucky Luke
f 19,50

Deze specials zullen in september verkrijgbaar zijn in de stand van Vonk/Uitgevers.

U kunt ook nu al bestellen,
door het desbetreffende bedrag over te maken op giro 209948 t.n.v. Vonk Uitgevers B.V. onder vermelding: Vandersteen-special / Lucky Luke-special.
Excl. porto-kosten.

Zie ook voor wijze van bestellen de antwoordkaart in dit nummer.

Beide ook leverbaar in hardcovers **f 24,50**

Boeken in het kort

Loes Ramakers, Carla Schrama & Margriet Onland. *Calla & Lucy Go West.* Feministische uitg. Sara, Amsterdam. *f* 11,50.

Fotostrips zijn altijd een aangelegenheid geweest van wat obscure uitgeverijen, die door middel van veel plaatjes en een armzalig verhaal de diepste roerselen van zoveel mogelijk mensen probeerden te treffen. Vooral in de leeftijdsgroep van 10-14 jaar werden de misbaksels verslonden. In Nederland hebben ze nooit zo'n grote vlucht genomen maar in Italië, waar veel mensen meer op dromen en sprookjeshelden zijn aangewezen dan op de realiteit moest dit soort lektuur met containers naar de winkels worden gesleept om aan de vraag te voldoen. De enige fotostrips met niveau zijn gagstrips van 1 pagina in bladen als Mad en National Lampoon. In Nederland hebben Loesje en Carla besloten dat de fotostrip gecombineerd met wat onbeholpen tekeningen de ideale vorm is om hun scheppingsdrift ook aan het volk te tonen.
Pretentieus, want met grote letters de namen meerdere malen in het boekwerkje verwerkt. Welnu, denk je, wie in 1981 met een fotostrip komt, moet zeker iets bijzonders te melden hebben. Niets is minder waar.
Calla en Lucy zijn 2 als cowboy verklede jonge vrouwen die met een petitie naar de koningin gaan om te protesteren tegen Dollarcity-Bank die de bewoners van Sovereign City uitbuit. Onderweg kneuterige avonturen waarbij de twee lesbische jongedames o.a. enkele vrouwelijke stripfiguren tegenkomen. Dure narcistische ongein waarbij de boodschap niet gezocht moet worden in het protest tegen uitbuiters, maar in het promoten van het 'lesbies' zijn. Dat hadden Loesje en Carla *f* 11,— goedkoper kunnen verspreiden d.m.v. stencilwerk, want creatief zijn ze niet. Pure geldverspilling.

(Bob J. Miller)

Maarten Milaan deel 5, *Het kind van de horde,* door Christian Godard. Lombard 1981, *f* 5,95.

Hoewel Christian Godard al vele jaren met redelijk succes strips schrijft en tekent moet hij zijn eerste 'bestseller' nog maken. Norbert en Kari (tekst en tekeningen) voor Pilote en De Jolige Jungle voor o.a. Pif (tekst) zijn redelijk bekend geworden. Ook Maarten Milaan begint enige naam te krijgen, maar verder dan een middelmatig succes komt ook deze reeks voorlopig niet. Toch is de Maarten Milaanreeks het lezen zeker waard. Het gegeven is flexibel: Maarten is de piloot van een gammel vliegtuigje, waarmee hij alle mogelijke opdrachten opknapt. In dit album heeft een music-hallvedette (Miss Cantine, duidelijk geënt op Josephine Baker) zijn vliegtuigtaxi gehuurd om een door wilde honden opgevoed kind op te sporen en te vangen. Maarten voelt daar niets voor en probeert de zaak te saboteren. En passant wordt ondermeer de jacht op de hak genomen en wordt de draak gestoken met de in de show-wereld nogal eens voorkomende uitbarstingen van medemenselijkheid, die er voornamelijk op gericht zijn zoveel mogelijk publiciteit op te wekken.
Voeg bij dit aardige verhaal goed verzorgde tekeningen, een mooie druk op zwaar papier (zij het hier en daar wat flets) en je krijgt een album dat z'n geld zeker waard is.

(HvdB)

Peter van Straaten. *De kruistocht van Dries de Betonne.* Uitg. Van Gennep, A'dam. Groot formaat paperback. *f* 12,50.

Dries van Agt en Wiegel, een paar apart. De weerstanden die dit tweetal met hun ongelooflijke en ongeloofwaardige handelingen opriep zijn niet te tellen, maar toch mogen ze doorgaan. Waarom? Daar mag het nageslacht zich verbijsterd het hoofd over breken bij het lezen van Peter van Straatens ooggetuigeverslag (vanuit het struikgewas) over de kruistochten van Dries de Betonne door zijn zelf geschapen politieke janboel. Een snedig ironiserende strip die het uithoudingsvermogen van Dries en Hans, de ridders die schijnbaar zonder doel ronddolen, beter bekritiseert dan welk artikel ook.
Het verhaal verscheen eerder als wekelijkse feuilleton op de pagina 'opinie' van Het Parool. Voor dit boek werd de strip met ongeveer 30 pagina's uitgebreid en van een ander slot voorzien. Politieke satire in de vorm van een hedendaags ridderverhaal. Weergaloos, maar zéér tijdgebonden.

(KdB)

André Franquin. *Zwartkijken.* Uitg. Yendor, Rotterdam. *f* 12,50.

Ruim vijf jaar geleden was Franquin, de grootste naoorlogse humoristische striptekenaar, op een dood punt aangeland. Moest hij doorgaan met het maken van strips voor kinderen of moest hij evenals vele anderen overschakelen en zich toeleggen op strips voor een wat volwassener publiek. Als tussenoplossing kreeg hij van Spirou (de franse versie van Robbedoes) in het nieuw gecreëerde blad Le trombone illustré de kans om iets anders te doen dan Guust Flater. Het werden de eerste maatschappij- en milieukritische strips

van Franquin die zich tekentechnisch weliswaar niet los maakte van zijn verleden maar die inhoudelijk meer kwijt kon over de zaken die hem in het dagelijks leven bezig hielden: de immense wreedheid ten opzichte van dieren, luchtvervuiling en de uitvinding van onbruikbare en levensgevaarlijke gebruiksvoorwerpen. Hij maakte zwartgallige, soms lugubere grappen waarin de in het volkomen zwart getekende mensjes veelal op trieste wijze aan hun einde kwamen. Na een aantal afleveringen stapte Franquin over naar het blad Fluide Glacial waarin zijn toonzetting somberder en harder werd. Grappen over kanker, de gevaren van de kernenergie en de waanzin van het militarisme onverbiddelijk in beeld gebracht.
Dit alles in de dynamische tekenstijl en met de onvergelijkbare humor van Franquin. Vanwege de verschillende doelgroepen waarvoor de gagstrips getekend werden is het geheel ietwat tweeslachtig maar Franquins 'Idées Noires' blijven meesterlijk. Van de Franse versie van het album zijn inmiddels 40.000 exemplaren verkocht. Nederland zal beslist niet achterblijven.

(KdB)

Manchette & Tardi. *Griffu.* Uitg. Lotus, Antwerpen. *f* 16,90.
Een van de betere boeken van de bewierookte striptekenaar Tardi in samenwerking met de schrijver van politieromans Manchette. Ditmaal geen duik in het verleden maar een strip die zich afspeelt in het hedendaagse Parijs. De antiheld Griffu is een aan lager wal geraakte juridisch adviseur met de moraal van Mickey Spillanes Mike Hammer. In het begin wordt hij door chantage geprest detective te gaan spelen, iets dat hij, gezien zijn handvaardigheid met de pistool en zijn reeds bestaande vertroebelde connecties met de politie al eerder heeft gedaan. Griffu is een cynische knaap die eenzaam zijn weg gaat, keihard om zich heen meppend en overal rotzooi op zijn weg vindend. De held wordt niet gespaard. Hij wordt getergd, vernederd en afgetuigd. Men probeert tot tweemaal toe hem te vermoorden en de politie zoekt hem. Hij is doorgedraaid, slaapt dagen achtereen niet en komt aan scheren helemaal niet toe.
Hij is een mens met alle eigenschappen van dien. Hij helpt oude mensjes tegen een rotzak van een kerel, een meedogenloze huisjesmelker, maar als later hun trap instort en een van de oudjes Griffu om hulp vraagt met de woorden: 'Doe iets, meneer! U bent zo goed!' antwoordt de gelegenheidsspeurder: 'Ik goed? Al 'ns naar m'n smoel gekeken, oudje?'. Hij loopt weg met de verwensing: 'Naar de hel met dat oude gespuis!' Kortom Griffu is een engel en een ploert, een geliefkoosd karakter in Tardi's werk. Ook het einde is, geheel zoals we dat van Tardi gewend zijn onverwacht, maar wel doordrenkt van bloed.
De tekenstijl van Tardi is in dit verhaal achteloos ongeordend.
Op het eerste gezicht niet de verzorgde gedetailleerdheid en de vele vertikale decorstrepen van Isabelle Avondrood maar berekend neergekwakte inktdotten, hoe berekend besef je pas als je ziet dat de bladspiegel een keurig overzichtelijk geheel is. De plot van het verhaal is redelijk.
Al met al geen briljante strip maar wel met kop en schouders boven de gemiddelde detectivestrip uitstekend.

(KdB)

Annie Goetzinger & Pierre Christin. *Het meisje van het legioen van eer.* Uitg. Panda, Hazerswoude. *f* 6,95.
Aan het eind van de vorige eeuw hadden naturalistische schrijvers een voorkeur voor streng opgevoede meisjes die tegen wil en dank ontspoorden. Het was ook een geliefdkoosd thema bij streng christelijke schrijvers die in hun avonduren al hun fantasieën de vrije loop lieten en zo afrekenden met hun eigen opvoeding. Dit thema duikt nu op in de door Pierre Christin geschreven soap-opera Het meisje van het legioen van eer. Dit in de ik-stijl geschreven verhaal wordt gezien door de ogen van het meisje Aline dat haar leven aan haar geestesoog voorbij laat gaan.
Een veelbewogen leven. Haar vroegste herinneringen liggen in haar toetreden tot de kostschool voor jongedames van het Legioen van Eer.
Ze trouwt op haar 19e met een uiterst rechtse kapitein uit het leger, Saint Serin. Vanaf het moment dat deze bij een aanslag ernstig gewond raakt, raakt het leven van Aline in een stroomversnelling. In Afrika heeft ze een haatliefde verhouding met een sadistische militair, ze raakt gewond, wordt door een primitieve stam verpleegd, maakt kennis met een Cubaanse opstandeling, vlucht met hem naar Havana en gaat vervolgens met hem naar Argentinië. Daar wordt hij vermoord. Aline trekt in bij een schatrijke boer, wordt een veelgevraagd fotomodel en keert terug naar frankrijk waar ze onder armelijke omstandigheden leeft tot ze de bijslaap wordt van een rijke senator die haar in een luxe flat installeert. De zoon van de senator die verliefd op haar is vermoordt zijn vader in Nepal. Na alle avonturen maakt ze kennis met haar dochtertje dat haar bij haar geboorte is afgenomen.
Om in de kost te voorzien werkt ze in de fabriek en in een winkel totdat... ze een erfenis krijgt waardoor ze op slag schatrijk wordt. Soap, soap en nog eens soap in stripvorm. Een van suikergoed voorziene, opgeklopte zeepbel. U heeft thuis vast wel een speld om 'm door te prikken.

(KdB)

Quino: *Mafalda 1.* Leuven, Uitg. Kritak, 1981. Prijs *f* 9,90 (96 blzz. oblong).
De Zuid-Amerikaanse gagstrip Mafalda bestaat ondanks deze introduktie voor Nederland al sinds 1964. Vele buitenlandse uitgaven tot en met luxeuitgevoerde bundels gingen aan het initiatief van de aktieve uitgeverij Kritak vooraf en dat doet vermoeden dat het hier wel niet bij deze ene bundel zal blijven. Men mag dat zelfs hopen, want de humor van Quino is ondanks de zeer vertrouwde vorm waarin Mafalda gegoten is, bijzonder aanstekelijk om niet te zeggen subtiel. Zijn grote voorbeeld moet wel De Peanuts zijn: ook hier jonge wijsneuzen die met hun eigen logika de denkwereld van volwassenen bestoken. Toch is deze formule nog geen garantie voor een goede strip. Het bijzondere en eigene van deze Mafaldabundel zit dan ook in de Zuid-Amerikaanse bril waarmee Quino observeert en oordeelt. Niet de Himmlerbrilletjes van al die Zuid-Amerikaanse generaals natuurlijk, maar die van een verbaasd geamuseerde, kritische intellektueel uit een zogenaamd onderontwikkeld werelddeel. Niet vrijblijvend en toch leuk.

(H.B.)

Jean-Luc Vernal, Franz Drappier en Jo Gérard: *1830, de Belgische revolutie.* Uitg. Lombard, Brussel. Prijs *f* 15,90 (gebonden).
1830, de Belgische revolutie is een kombinatie van een strip- en een tekstboek en begint met 33 pagina's strip van Vernal en Franz, gevolgd door 26 pagina's tekstverhaal van Jo Gérard, geïllustreerd met oude etsen, foto's en tekeningen, wederom van Franz. Het boek zal bedoeld zijn als een luchtige kennismaking met de gebeurtenissen rond 1830, het jaar dat de zuidelijke

Nederlanden zich onder de oude naam België afscheidden van de noordelijke. Het stripgedeelte behandelt in de persoon van Paul van Kerkhove de roerige gebeurtenissen in augustus en september 1830 in Brussel, met enkele flashbacks die pogen enig historisch kader aan de zaak te geven. De tekenstijl van Franz is bijzonder geschikt om de rellen bij de *Muette de Portici*, het oproer en tenslotte de gevechten met de noordelijke troepen in Brussel weer te geven. Met verve brengt hij ook een aantal schitterende koppen in beeld, soms op het karikaturale af. Het is alleen jammer dat hij het weer niet kon laten om af en toe wat bloot tussen de opstandige scènes door te gooien, omdat je je afvraagt of dat het verhaal wel zo versterkt (het lijkt wel een Nederlandse film).
Een opvallend trekje is dat Vernal en Franz zich duidelijk achter de lagere sociale klassen opstellen : de hogere klassen eten er goed van en steken nauwelijks een poot uit, terwijl de armen hongeren en dan ook een grote rol spelen bij het oproer zelf.
Het tekstverhaal dat op de strip volgt, doet het allemaal nog eens dunnetjes over en heeft iets gemakkelijker gelegenheid om op de achtergronden in te gaan, maar doet dat toch tamelijk oppervlakkig en in een niet erg consistente en soms nogal populaire stijl. Toch een interessant boek, vooral door de knappe tekeningen van Franz.
Dus toch maar kopen, ook al ben je Nederlander.

(RvE)

1 Dick Durfal: *Het oog van Siva & De kale jonker,* door Piet Wijn. Prijs *f* 9,90.
2 Frank de Vliegende Hollander: *Safari in de ruimte,* door Martin Lodewijk. Prijs *f* 9,90.
3 Gloria van Goes: *Joffer op drift & De vergeten vallei,* door Piet Wijn. Prijs *f* 13,75.
Uitgeverij De Lijn (Nico Noordermeer), Kleasterwei 1, Baijum, postgiro 687984.

In 1978 maakte Stripschrift melding van de ideële uitgaven van Nico Noordermeer onder de titel *'Nico Noordermeer in steeds stijgende lijn'*, en die lijn stijgt nog immer in zijn nieuwe uitgeverij, die hij (dan ook) *De Lijn* heeft genoemd. Lange tijd is Nico door ziekte gedwongen geweest zijn uitgeversaktiviteiten te staken, maar nu hij hersteld is, is hij grootscheeps opnieuw van start gegaan met een serie herdrukken van zeer zeldzaam en/of kwalitatief hoogwaardig stripwerk. In de maanden maart, april en mei zijn als eerste delen van deze serie verschenen de volledige reeks *Dick Durfal*-verhalen (Piet Wijn, 1960), een verhaal van *Frank de Vliegende Hollander* (Martin Lodewijk, 1957, nooit eerder in Nederland verschenen) en twee verhalen van *Gloria van Goes* (Piet Wijn, 1977). Drie kwalitatief uitstekend uitgevoerde albums, de eerste twee in oblong en het derde op A-4 albumformaat. Op het programma voor de nabije toekomst (maandelijks te verschijnen, behalve in de zomermaand augustus) staan *SS Anna*, een krantestrip van Frits Kloezeman; een bibliografie van Bert Bus; en de verhalen van *Verowin,* door Piet Wijn in 1950 en 1951 getekend voor *Tom Poes Weekblad.*
En alsof het ontsluieren van dit zeldzame materiaal nog niet genoeg is, zullen er bij Nico Noordermeer daarnaast portfolio's verschijnen, waarvan de eerste (september) zes grote prenten van Piet Wijn zal bevatten op kunstdrukpapier, in een eenvoudige, doch zeer degelijke uitvoering, voor een prijs van rond de 50 gulden.
De oplage wordt bepaald door het aantal voorintekenaars, dus alleen degenen die hierop intekenen kunnen in het bezit komen van deze portfolio's, die gesigneerd en genummerd zullen worden in volgorde van intekening (tot begin augustus, bij Nico Noordermeer of bij de stripspeciaalzaken). Daarnaast zijn er nog steeds enkele exemplaren te verkrijgen van de grote zwart/wit-poster van Gloria van Goes à *f* 1,— en ontvangt iedereen die rechtstreeks bij Uitgeverij De Lijn een bestelling plaatst, gratis een folder van acht pagina's op albumformaat over en door Piet Wijn.

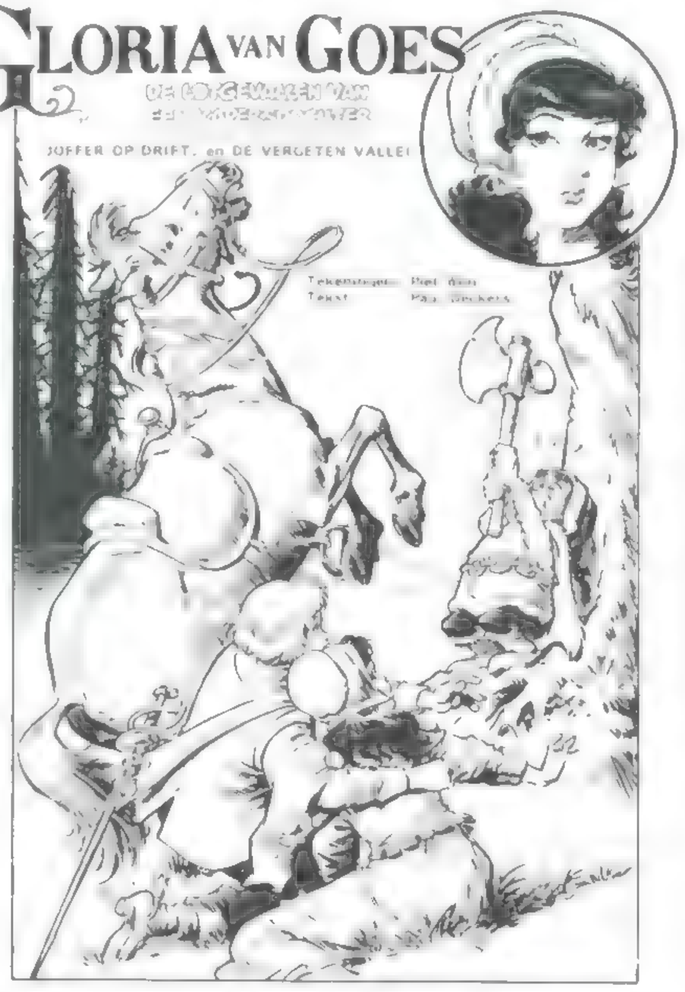

Of deze serie zeldzame herdrukken zal blijven voortbestaan, hangt uitsluitend af van de verkoop van de eerste delen, omdat De Lijn een mini-uitgeverij is en dus rust op een zwakke financiële basis.
Wie in de komende jaren in het bezit wil komen van strips waarvan hij niet had gedacht ze ooit te zullen bezitten, of waarvan hij het bestaan niet eens vermoedde, moet zich deze eerste delen dus zo snel mogelijk aanschaffen om daardoor de uitgave van ander oud stripmateriaal in de nabije toekomst zeker te stellen.

(RvE)

MONDRIA uitgevers bv.
Postbus 67
2390 AB Hazerswoude-dorp
Tel. 01728-8841

Mondria uitgevers zoekt contact met:

– VERTALERS uit het Italiaans

die hun Nederlands uitstekend beheersen

– (Aspirant-) letteraars

De werkzaamheden worden op **free-lance** basis verricht.
Reacties zo spoedig mogelijk naar het bovenstaande adres, t.a.v. Frank Biesta.

Nieuws

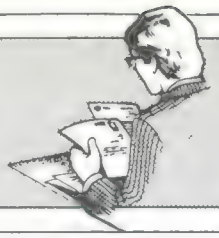

Nieuwsredaktie: Har Brok en Hans van den Boom.

Bijdragen voor deze rubriek in de vorm van folders, knipsels, recensie-exemplaren, fondslijsten, brieven enzovoorts graag naar het **redaktiesekretariaat, Postbus 15268, 1001 MG Amsterdam.**
De bijdragen in de Nieuwsrubriek zijn, voor zover niet door anderen ondertekend, samengesteld door de nieuwsredaktie.

ALGEMEEN

Lucky Luke Fanclub
Sinds 1979 blijkt er in Friesland een Lucky Luke Fanclub te bestaan met als voornaamste aktiviteit het uitbrengen van een maandblaadje, waarin trouwens ook aandacht voor andere populaire strips. Nadere gegevens ontbreken op dit moment, maar u kunt zich voor inlichtingen wenden tot Lucas v.d. Molen, Vierhuisterweg 23 te 8507 CG Rohel. Voor *f* 6,50 bent u 4 maanden lid.

Lambiek
In de maand juni signeert Fred zijn albums in Stripantikwariaat Lambiek, Kerkstraat 78 te Amsterdam. Bij het ter perse gaan van dit nummer was de juiste datum nog niet bekend.

Kuifje
Bepaald om wanhopig te worden is de gestadige voortgang van herdrukken van de Kuifje zwartwitalbums in originele, bibliofiele uitvoering. Gesignaleerd zijn tot nu toe de Franse versies van Sovjetunie, Congo en Amerika én Kwik en Flupke en ook nog de Nederlandse versie van Sovjetunie. Heeft nooit bestaan dat laatste album, maar ja. De prijzen lopen zeer uiteen, zo ongeveer tussen *f* 160,— en *f* 225,—.

Wietje en Krol
Lang niet zo mooi en voor de geringe drukkwaliteit toch nog duur (*f* 17,50) is de onduidelijke herdruk van **Wietje en Krol in Amerika**, voorloper van Jijé's Blondie en Blinkie uit 1950 en in de oorspronkelijke uitgave volgens de prijsopgave van Matla bijna honderd maal duurder. De oplage bedraagt 500 stuks.

Suske en Wiske
Tot 31 oktober verpakt Solo margarine (of boter) een Suske en Wiskepuzzelstukje bij elk pakje van 250 gram en de komplete puzzel, bestaande uit 24 stukjes, plus BF 20 verzendkosten plus het goede antwoord op een selektievraag (het antwoord is 'Sidonia') geeft recht op het speciale Suske en Wiskealbum bestaande uit de verhalen **De vergeten vallei** en**De lollige lakens** (eerder in de vakantieboeken 2 en 5) of, in de Franstalige versie **La vallée oubliée/Les fantômes musiciens.** Men dient naast verorbering van minimaal 6 kilo boter tevens Belg te zijn of worden, want de aktie wordt alleen in België gevoerd. Inlichtingen: Solo Puzzle, Postbus 669, 2000 Antwerpen.

Kramikske
Meunerie Bruxelloise brengt buiten de boekhandel om het promotiealbum **Fratsen van Kramikske** door Jean-Pol. Deze uitgave op iets kleiner formaat dan de gewone albums bundelt 30 gags tussen de nrs. 229 en 395, waarvan enkele met een scenario van J. Bakker.

Stripdagblad!
Sinds 5 juni 1981 verschijnt vrijwel dagelijks **De Reporter, Dagblad voor Stripminnend Nederland,** een uniek initiatief dat een dagelijks bezoek aan stripantikwariaat Lambiek bijna noodzakelijk, maar tot een waar genoegen maakt. Tot op heden verschenen er 6 uiterst aktuele nummers, rijk geïllustreerd en sprankelend volgeschreven door Kees Kousemaker. **De Reporter** is uitgevoerd op tweezijdig dubbel A-4 en kost 1 gulden per nummer. Dagelijks te koop bij Stripantikwariaat Lambiek (Kerkstraat 78, Amsterdam) en bij Atheneum Niewscentrum op het Spui.

UITGEVERIJEN

Blues
Nieuw bij de Gentse uitgeverij Blues (Veldstraat 23, 9000 Gent) **Justine** door Guido Crepax naar D.A.F. de Sade (BF 775,—) en **Katrien, iedere dag een goede daad!** door Cabu (BF 225,—). Rechtstreeks bestellen vanuit Nederland kan via nr. 511273150 van de ABN Bank. Abonnees op het nieuwe stripblad **Spetters** van dezelfde uitgeverij (zie elders in deze rubriek) genieten op deze prijzen 20% korting.

Wavery
Wavery Publishing is op de stripmarkt met het album **Windsurfing,** vertaald en bewerkt door Martin Wassington, die jarenlang voor **Stripschrift** de Nieuwsrubriek verzorgde en wat al niet meer. Voor *f* 4,95 krijgt u in stripvorm surfles (tekeningen: René Deynis) en alle denkbare informatie daaromheen.

Vonk
De Stripschriftspecial **Lucky Luke,** samengesteld door Hans van den Boom en Kees de Bree, verschijnt in september aanstaande. Prijs *f* 19,50 (ca. 100 blzz., deels ook in hard-cover). In die maand verschijnt ook de special over **Suske en Wiske** door Har Brok en Rob van Eijck met medewerking van Jan Smet. Prijs eveneens *f* 19,50 (64 blzz.), waarvoor de lezer tevens een vierkleurenherdruk krijgt van alle Vandersteencovers, die in verband met Suske en Wiske ooit het weekblad **Kuifje** sierden.

Standaard
Naast de al aangekondigde integrale herdruk van de zogenaamde Blauwe Reeks kondigt De Standaard buiten de Rode Reeks aan een autentieke herdrukreeks met **Op het eiland Amoras, De Sprietatoom, De Vliegende Aap** en **De Gekalibreerde Kwibus.** In tegenstelling tot zoveel archiefherdrukken wordt de prijs dragelijk.

Helmond
Nieuw bij Helmond de reuzenpocket **Acht beroemde boeken als stripverhaal:** 470 bladzijden voor *f* 23,50, keurig verzorgd en tijdsbesparend voor wie nooit aan de originele versies van **De hond van de Baskervilles, Black Beauty, De drie musketiers, De klokkenluider van de Notre Dame** enz. zal toekomen. Bovendien aardig voor een vergelijking met Alexis, Vandersteen en andere verstrippers. De uiterst melige inleiding dient men daarbij voor lief te nemen.

De Harmonie
Na Opland, Willem en Stefan Verwey brengt De Harmonie nu een politieke kartoenbundel van Jos Collignon. De uitgave **Je moet toch wat** bundelt kartoens uit **De Volkskrant, NRC/Handelsblad** en **Nieuwsnet.** *f* 18,90 (120 bladzijden).

De Dageraad
In de Magnumreeks verschenen als deel 25 **Koning Hammurabi van Babylon** door Pirana en als deel 29 **De schat van Baekelandt** door Bob de Moor, het vierde Snoe en Snollekeavondtuur uit 1952. Per album *f* 7,50 (48 blzz.).

Casterman
Bij onze vorige melding is de titel van het 8ste Gravin de Ségur-album **Generaal Doerakin** van Louis-Michel Carpentier wat verhaspeld overgekomen, waarvan akte (als de zetter meewerkt). Onvermeld bleef dat de tweede druk van **Kuifje in de Sovjetunie** voorzien is van een nieuwe, op het origineel geïnspireerde voorplaat.

Hoste
Nieuw bij Hoste **Het beleg van Nieuwpoort** door Hec Leemans en J. Daniël als deel 11 van de reeks Bakelandt. Leemans, die in de krant **Het laatste nieuws** inmiddels al bezig is met het twintigste ver-

REKTIFIKATIE NR. 146/147
In het artikel *Jeugd en terreur. Strip als bron van vervreemding* van de hand van Anton Hermus is in ons vorige nummer op bladzijde 44 een tweetal grafiekjes weggevallen met funeste gevolgen voor een goed begrip van de tekst. We drukken ze hierbij alsnog af. Beide grafiekjes behoren bij de slotzin van de eerste niet-vet gedrukte alinea, namelijk: 'links de oogmotoriek bij een tekst, rechts dat bij een strip'. Bij het linkergrafiekje stelle men zich voor de op blz. 44 wél afgedrukte tekstpagina van W. F. Hermans, bij het rechtergrafiekje de op blz. 45 afgedrukte pagina uit *Kuifje in Afrika.* Men leze het artikel vervolgens in zijn geheel opnieuw.

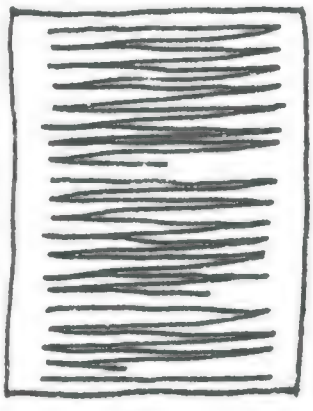

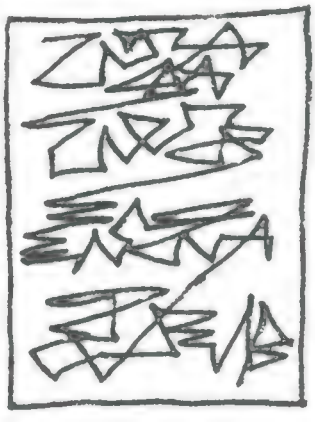

haal, maakt na het onverwachte overlijden van Daniël Janssens zijn eigen scenario's, wat zo te zien een opleving van het animo betekent. **Het beleg van Nieuwpoort** is als eerste album in deze reeks uitgevoerd met een rode steunkleur. Andere binnenkort in albumvorm te konstateren veranderingen zijn de lettering door Leemans' vriendin en een definitieve vernederlandsing van de tekst. Binnen afzienbare tijd zal Hoste nà Kiekeboe van Merho ook Bakelandt bij de Nederlandse dagbladpers gaan promoten. Inluchtingen: Em. Jacqmainlaan 105, 1000 Brussel, België.

Oberon
Week van 3 juli:
Oscar en Isidoor deel 4, Het geheim van Ker-Polik, door F.A. Breysse. Weer een herdruk van een van de oude Spaarnestad-uitgaven, het album is voornamelijk uit jeugdsentimentele overwegingen het lezen waard.
Conan deel 8, De toren van Siptah, door Roy Thomas, John Buscema en Tony DeZuniga. Het bloed vloeit weer rijkelijk in deze Marvelstrip voor de Sword & Sorcery-liefhebbers.

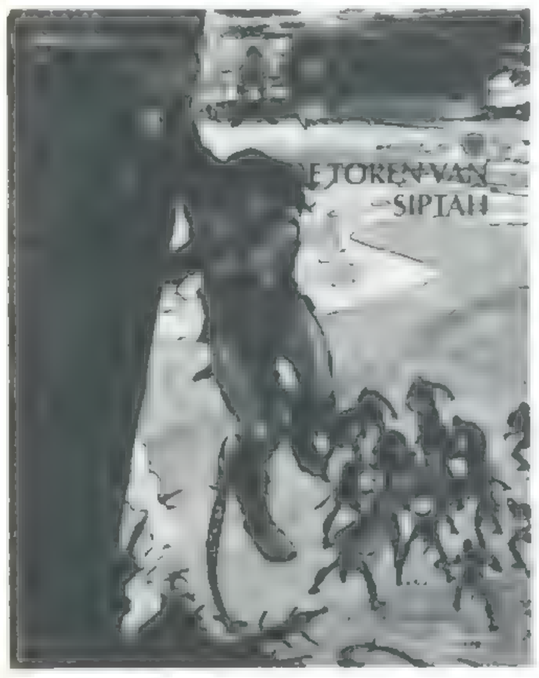

Week van 17 juli:
De Leukebroeders deel 2, In de hemel is geen bier, tweede bundeling van korte verhalen uit Eppo, op tekst van Peer Coolen en Uco Egmond, en getekend door Uco.

Vrolijke Verhalen uit het weekblad Donald Duck deel 5, Rakker, door diverse Disney-artiesten. Korte Rakkerverhalen, die eerder verschenen in Donald Duck.

Week van 21 juli:
Johnny Goodbye deel 10, De Vliegende Dwazen, door Dino Attanasio en Martin Lodewijk.
Tina Topstrip deel 32, Peggy is jaloers, door Purita Campos. Aanvankelijk getekend voor een Engels blad, werd deze strip ook in Nederland via het meisjesblad Tina snel populair. Overigens is ook de *strip* Tina van deze tekenares afkomstig. (Prijs van het album: *f* 5,95).
Week van 31 juli:
Stef Ardoba deel 6, Gestrand op Parso, door Bert Bus. Dit album volgt zeer snel op de publikatie in Eppo.
Kinderen van de Wind deel 2, Het Gevangenisschip, door François Bourgeon, vervolg op 'Het meisje in het want'. Luxe album, harde kaft, *f* 17,95.
Alle albums kosten *f* 6,95, tenzij anders vermeld.

NOVEDI
De albums die vroeger het Whampakket vormden worden sinds enkele maanden verspreid via Albracht, die ook al het Lombardpakket voor Nederland behartigt.
Begin juni verschenen:
Dan Cooper, het F18 programma, door Albert Weinberg;
Farao, De Helse Draak, door Hulet.
Half juni verschenen:
Michel Vaillant, Rally op een vulkaan, door Jean Graton;
Ronnie Hansen, Pech voor Pablito, door Raymond Reding;
Tangy en Laverdure, Operatie Donder, door Serres op tekst van Charlier.
Alle albums kosten *f* 6,25.
Voor de tweede helft van 1981 staan nieuwe titels gepland van Michel Vaillant, Dan Cooper, Tony Stark, Ronnie Hansen, De Gentlemen, Gigantik, Blueberry (!), Los Gringos, Tangy en Laverdure, Yalek en Roodbaard (met als tekenaar de 25-jarige Franse illustrator Patrice Pellerin).

VAKBLADEN

Visions
Nummer 9, met een omslag van Moebius, bevat een voorpublikatie Serge Clercs **Jeu de boules in de ruimte**, strip- en S.F.-nieuws en lijsten. Wie **Visions** in 1981 (6 nummers) wil ontvangen, dient *f* 10,— bij te dragen in de portokosten. Postgiro 3812165 tnv. Fantastic Visions te Rotterdam. De nummers 5, 6 en 8 zijn á *f* 2,50 nog beperkt leverbaar.

Kartoen
Nummer 10 (later verspreid dan nr. 11?) besteedt beperkte aandacht aan Timoer middels een interview met Sirius en is voorts gevuld met nogal gedateerde albumsignalementen. Hoe dan ook door 250 BF te storten op rekening nr. 220. 0964589.57 t.a.v. 't Vlaamse Stripcentrum VZW., Goudbloemstraat 19, Antwerpen, ontvangt u 4 kleine nieuws- en 4 grote themanummers.

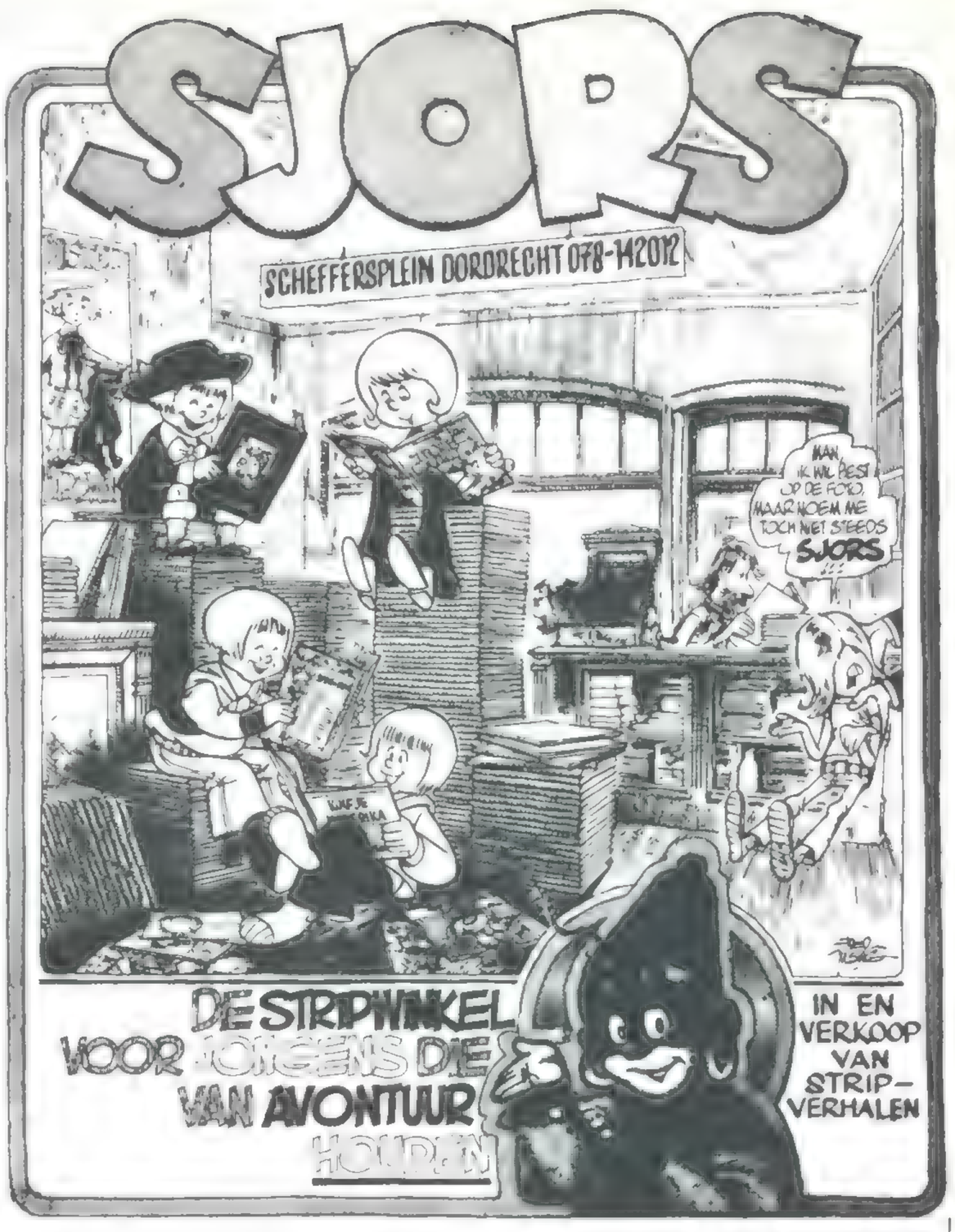
SJORS
SCHEFFERSPLEIN DORDRECHT 078-142012
MAN, IK WIL BEST OP DE FOTO, MAAR NOEM ME TOCH NIET STEEDS SJORS
DE STRIPWINKEL VOOR JONGENS DIE VAN AVONTUUR HOUDEN
IN EN VERKOOP VAN STRIP-VERHALEN

Holland Animation
In de recentste **Nieuwsbrief** aandacht voor McCays animatiewerk, Van meer algemeen belang (in dit verband) is de Nederlandse Vereniging ter Bevordering van de Animatiefilm Holland Animation, haast verpletterd onder de vele onbetaalde werkzaamheden, heeft besloten voort te bestaan. Bepaalde promotiezaken zullen derhalve afgestoten worden, terwijl samenwerking wordt gezocht met verwante verenigingen en bladen. Met name wordt daarbij gedacht aan samenwerking met Het Stripschap in het algemeen en **Stripschrift** in het bijzonder. Voorstellen daarover hebben ons echter nog niet bereikt. Tot die tijd wende men zich voor inlichtingen tot Cilia van Dijk, Gedempte Voldersgracht 20, 2011 WD Haarlem.

Striprofiel
Het komende nummer, nr. 42, zal in het teken staan van Will Eisner. Inlichtingen: Brilliant Starstraat 30, 1611 DS Bovenkarspel. Het komende nummer (nr. 42) zal gewijd zijn aan Eddy Ryssack, Dennis Kitchen en een ontmoeting met de redaktie van **Mad,** nr. 43 dat op de Strip2daagse uitkomt zal geheel in het teken staan van Will Eisner. Inlichtingen: Brilliant Starstraat 30, 1611 DS Bovenkarspel.

Stripgids
Stripgids kwam op de Turnhoutse Stripdag uit met maar liefst 3 nummers tegelijkertijd! Nummer 25 is geheel gewijd aan het fenomeen Pom (ps. van Jozef van Hove), die sinds 1951 de krantenstrip **Piet Pienter en Bert Bibber** tekent en schrijft. Een nogal unieke aangelegenheid want dit is de eerste publikatie over deze oudgediende, die ook nu nog slechts zeer moeizaam zijn informatie verstrekt en, naar verluidt, daar alweer grote spijt over heeft. Tesamen een intrigerend interview met bibliografie en herdrukfragmenten. Nummer 26 wordt gevormd door de monografie **Politieke strips: de rechtsradikalen in opmarsj?** van C.A. Hugins. Uitvoerige en gedokumenteerde aandacht over recent opduikende ekstreem-rechtse, om niet te zeggen facsistoïde strips: niet uit propaganda-opvattingen uiteraard. **Stripgids** nr. 27 staat geheel in het teken van Stripgidsprijswinnaar 1981 Jean-Paul van den Broeck (ps. Jean Pol), inklusief bibliografie, interview en de komplete herdruk van de gagstrip **Oskar,** de ontdekkingsreiziger, uit 1969. Abonnementen per jaar (4 **Stripgidsen** plus 4 CISO-stripalbums): *f* 45,—; prijs per nummer *f* 7,—. Inlichtingen bij Brabantia Nostra, Vogelenzanglaan 3, Breda of bij de redaktie: J. Smet, Meirgorenstraat 63, 2300 Turnhout, België.

Uniek
Het dubbelnummer 9/10 is gewijd

aan de tekenaar Arthur Berckmans (ps. Berck): een interview met de komplete herdruk van zijn jeugdzonde **De avonturen van Wim en Eric**, in 1965 verschenen in **Zonneland** en zeer gedateerd. **Uniek** wordt nogal onregelmatig uitgegeven door Wim Marien, Vaartstraat 33 Bus 2E, 3000 Leuven, België. Het nu keurig uitgevoerde nummer 9/10 telt 48 bladzijden en kost *f* 5,25. De verschijningsfrekwentie is voorzien op 4 nummers per jaar.

Die Sprechblase
Nummer 36 van dit onderhand ook uiterst professioneel verzorgde stripvakblad met een zwak voor de échte verzamelaars brengt in kleur(!) de strip **Storm**, Nieuws, de geschiedenis van het blad **Zack** (elders onder de namen **Wham!**, **Super J** en **Super As**) inklusief de albums, een herdruk van Stan Lee's Conan uit **The Savage sword of Conan** nr. 12 en verder interessante advertenties en mededelingen over eigen uitgaven (o.a. herdrukken in originele uitvoering van Sigurd en Akim). Prijs per nummer DM 5.— (64 blzz.) plus DM 1.30 porto. Abonnementen inklusief porto: DM 24.— (4 nrs), DM 34.— (6 nrs,) of DM 55,— (10 nrs.). Inlichtingen: Doris und Norbert Hethke, Alneudorferstrasse 4, 6901 Schönau, DBR (Postcheckkonto: 148747 – 756 Klrh.).

STRIPBLADEN

Spetters
Uit Gent komt het nieuwe 'stripblad voor de moderne man en vrouw' **Spetters**. Nummer 1 omvat onder andere de vervolgstrips **Slot Barr** (Solano Lopez/Ricardo Barreira), **De ontbrekende schakel** (Picha), **Lone Sloane** (Druillet), **Jaunes** (Tito/Bucquoy) en **Valentina** (Crepax) en gags van Cabu, Pirana. Voorts een fotostrip van Pjotr en Meynen, lezersrubrieken, recensies en de 'vamp van de maand'. Totaal 72 bladzijden, grotendeels in kleur, prijs *f* 6,—. Jaarabonnement (12 nummers) *f* 55,— via Uitgeverij Blues, Veldstraat 23, 9000 Gent (België). Nieuwe abonnees ontvangen als welkomspremie naar keuze **Floske en Flaske** van Vandersteen óf **Silhouetten** van Laudy, beide niet in de handel verkrijgbaar. We raden u echter aan de kat eerst eens uit de boom te kijken, want het eerste nummer wekt alleen maar lachlust door abominabele vertalingen, de knulligste lettering ooit in druk verschenen en infantiele leut. De pretenties van de redaktie steken daarbij voorlopig pijnlijk af.

Crash
Nummer 2, nu leesbaar gedrukt en keurig uitgevoerd, bevat amateurstripwerk van onder andere Kees de Boer, Stanly Heinze, Henk Punter en Edwin Schots, als ook een affiche van eerstgenoemde. Het gemiddelde peil is nog weinig hoopgevend, maar de pretenties zijn bescheiden. NR. 2 (24 blz. offset) kost *f* 2,50. Inlichtingen op het adres Esdoornlaan 20, 1521 EB Wormerveer of telefonisch 075-281751 (vraag naar Henk). Kopij is van harte welkom.

Fenomeen
Het gaat goed met **Fenomeen**; nummer 3 is uitstekend verzorgd, professioneel gedrukt en bevat interviews met Martin Lodewijk en Carry Brugman. Bijzonder is ook de herdruk **Heure de pointes au rendez-vous de ciel** door Martin Lodewijk getekend voor (**A Suivre**) nr. 11. Daarnaast amateurstripwerk van Bolo (ps. Barend Lammes) en andere. De prijs *f* 2,60 (32 blzz.). Abonnementen per half jaar (3 nrs.) *f* 10,05 of per jaar (6 nrs.) *f* 20,— inklusief porto. Inlichtingen: Uitgang 6, 1645 RA Ursem; betalingen via postgiro 4165403 tnv. B.J. Lammes, Hensbroek. In het komende nummer wordt aandacht besteed aan Peter de Smet.

Wordt Vervolgd
Nummer 9 bevat strips van Benoît Sokal, Rodolphe en Ferrandez (het Roald Dahl-achtige **Doorgestoken kaart**), deel 2 van **Het besloten Land** door Tardi en J.C. Forest alsook een artikel over laatstgenoemde, van Nederlandse bodem **De waarheid over directieleden** door Frank Pels en werk van Aart Clerkx, Prutswerk, Gezellig en Leuk, Lex van de Oude Wetering en Willem Vleeschouwer, en tenslotte **De dorpsgek van Schoonvergeten** door Didier Comès en **Gezelligheid troef** door Jean C. Denis. Naast dit alles uiteraard Nieuws, aandacht voor de recent gehouden Brusselse tentoonstelling **La Banda à 4** (over Jijé, Morris, Will en Franquin) en een uitvoerig interview met Willem van Malsen. Prijs *f* 5,95 (68 blzz.), jaarabonnement van 11 nummers *f* 60,—. Redaktie: Langestraat 76a, 1015 AM Amsterdam; abonnementen: Casterman Nederland, De Morinel 25-29, 8251 HT Dronten (03210-3553)

SIGNALEMENT

Uw eigen spreekbuis, desnoods via 020-250975 (Brok) in te seinen /-/ Bij voorkeur echter via Postbus 15268, 1001 MG Amsterdam /-/ Het buitenland in de strips van Tom Poes is onderwerp van bespreking in de bijdrage **Heer Bommel in het buitenland. Het enge volk van Schoonschijn, Trottel en Prol** van de hand van Gerrit Jan Zwier. Het verscheen in **NRC/Handelsblad** van 17 april 1981 /-/ Nieuwe stripbladen worden aangekondigd door Uitgeverij Panda en Uitgeverij Yendor /-/ Bij Oberon, waar men niet meer over een nacht ijs hoeft te gaan, wordt in dit verband al geruime tijd de markt voor een volwassen stripblad onderzocht /-/ Volwassen stripblad, dat wil zeggen: stripblad voor volwassenen. De oplage van **Eppo** schijnt overigens te stagneren of terug te lopen /-/ Droevig is ook de teleurstellende verkoop van **Wordt Vervolgd.** Het is nog maar de vraag of het blad na nr. 13 wordt vervolgd /-/ Nog los daarvan verliet Dirk van Beek onlangs de burelen van Van Wulften /-/ Van Wulften zelf daarentegen behartigt tegenwoordig de promotie van Bram Vermeulens popgroep De Toekomst /-/ Sinds kort signaleert de ons bekende Martijn Daalder anoniem, dan wel onder zijn initialen M.D., nieuwe stripalbums in de kleurenbijlage van **Vrij Nederland** /-/ Jan Kruis heeft in Hoogeveen een winkel in tekenbenodigheden gekocht. Naar verluidt dreigde zijn vaste adres voor penselen en dergelijke opgeheven te worden, wat hem deed besluiten de zaak dan maar in eigen handen te nemen /-/ Op maandag 2 maart verscheen in de verschillende kranten de laatste dagstripaflevering van **Paulus de Boskabouter.** Jean Dulieu zet hiermee definitief een punt achter deze zenuwslopende aktiviteit. Dat betekent nog niet het einde van deze stripfiguur, want in boekvorm gaat Dulieu onverdroten voort met Paulus /-/ Een groot interview met Dulieu hierover verscheen in de **Winschoter Courant** /-/ Na **NRC/Handelsblad** gaat nu **De Volkskrant** (speciaal de wat stripschuwe rubriek **Dag in Dag uit**) in zee met Kamagurka. Een verheugende ontwikkeling al is nog niet duidelijk op dit moment of Stefan Verwey voor hem het veld zal moeten ruimen. Nu nog een goede vervolgstrip /-/ De kartoeniste, die enige tijd in de **VPRO-gids** duidelijk de vruchten aan het plukken was van het werk van Trille Benarrides, is na tussenkomst van Beeldrecht ijlings met verdere publikatie gestopt /-/ **Paulus de Boskabouter** is in de **Winschoter Courant** opgevolgd door de strip **Door dik en dun** van de Canadese tekenares Lynn Johnston, een familiegagstrip die momenteel in Canada en de V.S. al in ruim 125 kranten loopt /-/ De zoveelste Nederlandse krantenstrip die plaats maakt voor buitenlandse massafabrikaat /-/ Elke dinsdagavond van 7 tot 8 Vrouwenradio op 95,6 FM (Mhz) in Amsterdam en omstreken met medewerking van Tante Sidonia en Bianca Castafiore /-/ In **Mickey Maandblad** nr. 4 een kompleet verhaal van Harry Balm: **De wonderlijke bouwwerken van Gustave Eiffel** /-/ **De Onderzonzen** van Watch en Bom zijn in Frankrijk als boekje verschenen. De strips werden eerder gepubliceerd in **Spirou en Robbedoes** /-/ Jan Kordaat gaat na de suksesvolle herdrukken nieuwe avonturen beleven. Nu getekend door Follet /-/ Daan Jippes tekent op tekst van Lo Hartog van Banda een Asterixverhaal speciaal voor promotiedoeleinden /-/ De Vlaamse en Franse redakties van **Robbedoes/Spirou** liggen met elkaar overhoop vanwege de nieuwe gewoonte om strips af te drukken te beginnen met een halve pagina. Bijna elke week klaagt de Vlaamse redaktie via de brievenrubriek over deze Franse ingreep /-/ Albracht, die nu reeds Lombard voor Nederland verzorgt, zal het **Wham!** albumfonds overnemen /-/ **Kuifje**-weekblad verruilde redaktrice Mw. Liesse voor redakteur Marc Legendre /-/ In **Terra** sinds kort de strip **Cliff Rendall** van Bert Bus /-/ Half april verscheen aflevering nr. 500 van **Jan, Jans en de kinderen** in **Libelle.** Er werd geen bijzondere aandacht aan besteed /-/ Dat doet denken aan de Stripschapsprijs: Het Stripschap stelt deze maand zijn leden voor nääst die prijs ook Stripschapspenningen uit te reiken voor verdienstelijke personen op deelterreinen. Het voorstel behelst eveneens dat de desbetreffende jury verrijkt wordt met een lid van de redaktie van **Stripschrift** /-/

TER OVERNAME AANGEBODEN
goed lopende stripwinkel
te Haarlem.

Telefoon na 13.00 uur 023-291787.

RUILADVERTENTIES

Aang.: Tom Poes: knipsels v.a. Verdwenen Heer, boek: Vertellingen, Watergeest, serie 3, kompleet, B19, B27, alle verhalen uit DD, TP-kaarten enz. Alle jaargangen Pep kompleet. H. Flier, Ruysdaelkade 85, Amsterdam, tel. 020-760659.

Te koop gevr. Akim - Tibor - Fulgor - Sigurd - Robbie - Nick Blauwepijl - Rode Adelaar - Jezab. Ik betaal flinke prijs. M. Vermeulen, Wingerdstr. 22, Beuningen (Gld.), 08897-3521.

Er zijn nog 4 dikke brillantinepotten nr. 8 over. Zie de persberichten! (Kotterer, Hoenjet). De prijs is nu: *f* 75,—. Anton Hermus, Postbus 19017, 3501 DA HC/Utrecht.

Aangeboden: div. Tom Poes, Donald Duck 1952-1979 compleet nieuwstaat Dupuis, Lombards, Kuifje etc. 035-233374.

Gevr. Tom Poes-plaatjes voor Quaker-oats plakboek. Rob v.d. Vooren, Postbus 2016, Woerden, 03480-18653.

BOD gevraagd op Ace-Pocket F-182: Burroughs' The Monster Men (VF) met FRAZETTA-cover + -ills. Anton Hermus, Postbus 19017, 3501 DA Utrecht.

Te koop Bommels mv 24-45, 54, 66, 75-101, 103-108, 110, 116-122, 140-145. Tel. 043-623371 na 19 u.

Sam's strip

IS MIJN SCRIPT KLAAR?
JA HOOR... MET FLINK VEEL AKTIE, ZOALS JE GEVRAAGD HEBT
LAAT HIER UW STRIPS MAKEN (GOED-KOOP)
© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.
DE VOLGEN-DE DAG
LATER...
10-30
DIE NACHT
TWEE WEKEN LATER
ONDER-TUSSEN, OP KANTOOR...
WAS HET PLOT MISSCHIEN IETS TE DRUK?
PUF PUF IK BEN KAPOT!
dumas

'T IS VOOR JOU, DAGWOOD
© King Features Syndicate, Inc., 1962. World rights reserved.
OKAY BLONDIE IK KOM ER-AAN.
HOE WIST ZE DAT JE HIER ZAT?
ZE HEEFT DE AFGELOPEN TWEE UUR ALLE STRIPS AFGEBELD
dumas
8-16

De Stripschappagina

MEDEDELINGEN, BERICHTEN & AANBIEDINGEN

Postbus 11335,
1001 GH Amsterdam

Thema: STRIP IN BEELD

SUSKE EN WISKE

Strip 2daagse 1981
19 en 20 september Turfschip Breda.
Het thema Suske en Wiske, Strip in beeld geeft aan dat Suske en Wiske in het middelpunt van de belangstelling zullen staan. De ondertitel duidt er op dat 'strip' en 'beeld' op alle mogelijke manieren zullen worden gekoppeld. Stilstaand, bewegend, op het podium, in de strip'fabriek' kortom 'strip in beeld'.
Even de datum in beeld houden!

Nieuw bij de ledenservice
ARMAN EN ILVA
Deel 5 is verschenen bij uitgeverij Brabantia Nostra, met de verhalen 12: Het recht van de sterkste en 13: Het spoor dat verdween. Menselijke emoties tegen een science fiction-decor, van de hand van Thé Tjong Khing en Lo Hartog van Banda. Zwart-wit, harde kaft, 70 pag. *f* 29,75.
FRANK de vliegende hollander
Voor het eerst in boekvorm, als tweede deel van de Bibliotheek van het Nederlandse Beeldverhaal van uitgeverij De Lijn. S-F uit de jaren vijftig, jeugdwerk van Martin Lodewijk. Het eerste deeltje heet: Safari in de ruimte, de overige deeltjes uit de serie, zowel die van Martin Lodewijk als die van zijn voorganger Piet Wijn zullen in deze reeks verschijnen. Oblong formaat, zwart-wit, 64 pag. *f* 9,90.
ARAM
Bij Panda verschenen twee nieuwe delen van de ARAM-reeks, nr. 15: De steen van de profeet, en nr. 16: De broederschap der Bronzen Draak. Sfeervolle ridderstrip van Piet Wijn, volgens oud-Hollands recept: de tekst onder de plaatjes. Zwart-wit, resp. 40 en 64 pag. *f* 14,90 per deel.
Ook de eerder verschenen delen zijn nog verkrijgbaar: 10: De zoon van Aram; 12: Het porceleinen masker; 13: De terugkeer van Aram; 14: Het raadsel van Rovanna. Eveneens *f* 14,90 per deel.
Dit alles is bij de Ledenservice te bestellen, door overmaking van het genoemde bedrag op girorekening 3291121 t.n.v. Het Stripschap Ledenservice, Amsterdam. Leden genieten de gebruikelijke voordelen.

Mededelingen SDCN
Op de ALV, december 1980, werden medewerkers gevraagd voor het SDCN en wel voor de volgende taken:
a) de aanschaf van nieuw materiaal;
b) de aanschaf voor antikwarisch materiaal;
c) interviews met (oudere) tekenaars.
Hierop zijn een behoorlijk aantal reacties gekomen. De aanschaf van nieuw materiaal gebeurde al en blijft doorgaan. Met de aanschaf van antikwarisch materiaal is een begin gemaakt, maar moet nog uitgebouwd worden. Aan de interviews is nog niet begonnen, maar dat zal binnenkort op poten worden gezet. Nodeloos te vermelden dat meer medewerkers zeer welkom en hard nodig zijn. U kunt u bij het Bestuur opgeven, of telefonisch bij Ton Schuringa, 020-852229.

Filmotheek
14 augustus 1980 is een zwarte dag geworden voor de filmotheek van Het Stripschap. Op die dag is een of andere onverlaat onze films komen 'lenen' via tussenpersoon Fugitive Cinema en is sindsdien spoorloos van onze aardbodem verdwenen.
Deze op zich al ernstige zaak is des te kwalijker daar het hier gaat om alle Stripschapfilms inclusief onvervangbaar materiaal zoals oorspronkelijke Dick Bos speelfilms, journaalfragmenten, enz.
Enfin, elk lid dat wel eens op een van onze evenementen is geweest, weest precies waar het zich hier om handelt.
Al het materiaal zat verpakt in een koffer waarin volgens onze gegevens o.a. bevonden een grijze spoel in gele doos (18 minuten) met nederlands tekenfilmmateriaal, een middelgrote rode spoel in bruine doos (33 minuten) met o.a. Polygoonjournaal onderwerpen over Het Stripschap, een grote grijze spoel in groene doos (35 minuten) met o.a. Dick Bos speelfilm *Inbraak* en nog wat andere spoelen.
Een ieder die meent ons te kunnen inlichten over deze films kan schrijven naar ons antwoordnummer 1019 te Amsterdam, of bellen naar een van onze bestuursleden.
Ook kan bovenvermelde onverlaat of wie dan ook de films opsturen naar postbus 11335, 1001 GH Amsterdam. Het interesseert ons verder niet waar ze vandaan komen, als ze maar terugkomen!!!
Verder zouden wij hier een oproep willen plaatsen voor al diegenen onder onze leden die in het bezit zijn van zeldzaam c.q. bijzonder materiaal om dit tijdelijk aan ons af te staan teneinde ons in staat te stellen bij gespecialiseerde bedrijven hiervan een copie te laten vervaardigen teneinde in elk geval een aanvang te maken met de hernieuwde opbouw, resp. uitbouw van onze filmotheek. Uiteraard kunt u in nauw overleg met ons ook zelf dergelijke copieën voor ons laten vervaardigen.
Mocht er trouwens onder onze leden een persoon aanwezig zijn die zich geroepen voelt om het effectieve beheer van deze filmotheek op zich te nemen, dan kan hij/zij zich melden.

DOELGERICHT ADVERTEREN...

dat kunt u doen in onze speciale bijlage ter gelegenheid van de STRIP2DAAGSE die van 19-21 september a.s. gehouden wordt in het Turfschip te Breda.

Genoemde bijlage krijgt een aangepast omslag, tevens wordt er o.a. in opgenomen de plattegrond met genummerde stands die op de beurs aanwezig zijn.

De bijlage wordt meegebrocheerd in Stripschrift nummer 151/152 dat 8 september a.s. verschijnt. Dit dubbelnummer, dat 'strips en onderwijs' als onderwerp heeft, zal in de stand van Stripschrift verkrijgbaar zijn.

Tarieven worden niet verhoogd.
Inleveren compleet materiaal uiterlijk 11 augustus a.s.

Informatie: Advertentieafdeling Stripschrift, tel. 03404-52292, toestel 24.

*** stripshop**
Ged. Gracht 3a
2514 AK Den Haag
tel.: 070-639184
10 tot 20% korting

STRIBA

*** stripclub**
Postbus 121
2501 CC Den Haag
giro nr.. 4091858
bank A.B.N. 513364935

zowel nieuw als tweedehands
ENORME SORTERING STRIPS, TIJDSCHRIFTEN, BOEKEN, POCKETS, KONTAKTBLADEN

STRIPWINKELGIDS

'PLATENBAR-STRIPWINKEL LEO'

Lange Kerkstraat 32
4461 JJ Goes, telefoon 01100-13194

STRIP- EN LECTUURSHOP/ SHOPPINGCENTER

Oudegracht 136, hoek Vinkenburgstraat
Utrecht, telefoon 030-334357

De grootste in Utrecht

STRIP ANTIQUARIAAT+ STRIPGALERIE PANDA

Frederikstraat 955-959
2514 LJ 's-Gravenhage,
telefoon 070-635950*
geopend di t/m vr van 12 tot 6 uur; zaterdag van 11 tot 5 uur

Stripwinkel 'Ombrosius' Amsterdam

Oostenburgergracht 69, 020-224680
Gesp. in stripweekbladen.
Molukkenstraat 86, 020-945969
gesp. in Ned. en Eng. Comics
Ook een uitgebreid Antiquariaat.

de Jacobijn

KEUZE UIT 1000 EN 1 STRIPS

JACOBIJNESTRAAT 10
HAARLEM
TEL. 023-320782

ÉÉRSTE HAARLEMSE STRIPWINKEL!

Antiquariaat

Liendertseweg 66A
Amersfoort
tel. 033-725975

"Bommel"

STRIPS - BOEKEN
MUNTEN - POSTZEGELS

FANTASTIC VISIONS

STRIPS
SCIENCE FICTION
COMICS
ARTBOOKS
PORTFOLIO'S

FANTASTIC VISIONS
SLAAK 18 3061 CS ROTTERDAM Tel.010-331710

RICHARD
Rombout-Hogerbeetsstraat 78,
Amsterdam, tel. 020-842923.

030-311461 's maandags gesloten

LAMBIEK
Kerkstraat 78, Amsterdam,
telefoon 020-267543

Nu ook een
STRIPSPECIAALZAAK
in Vlissingen
met de meest uitgebreide kollektie strips, ook Frans-Engelstalige.

GRAMM. STRIPS 76
DE STRIPWINKEL
Paul Krugerstraat 146-148
4381 WK Vlissingen, 01184-17054

*stripshop
GED. GRACHT 35
2514 AK DEN HAAG
tel: 070-631184
10 tot 20% korting

STRIBA
- zowel nieuw als tweedehands -

*stripclub
POSTBUS 121
2501 CC DEN HAAG
giro nr: 4091858
bank ABN 513564935

ENORME SORTERING STRIPS, TIJDSCHRIFTEN, BOEKEN, POCKETS, KONTAKTBLADEN

FLATER

SPECIAALZAAK IN STRIPBOEKEN

KLEINE OVERSTRAAT 17 7411 JH DEVENTER
05700-19255

De Oude Post
Burg. de Withstraat 10-12
De Bilt, 030-763050
Nieuwe en oude strips.
Ver- en inkoop

fono-strips-posters

WASDA ANTWERPEN

fono – strips – posters
provinciestraat 152
(achter centraal station)
2000 antwerpen
tel. 031/327007

Antiquariaat Nillco
oude strips en boeken

Nieuwlandstraat 23, Tilburg
013-431229 – 3 min. v. station

di.-wo.-vr. 12-6, do. 12-9, zat. 11-5

STRIPWINKEL DUMPIE
Janvossensteeg 37, Leiden, tel. 071-126404

BESLIST DE GOEDKOOPSTE MET ANTIQUARISCHE PRIJZEN!!
(meestal niet meer dan 60% van de katalogus prijs)

DE NOORMAN

lange hezelstr113 nymegen 071-226146

heuvelstr 103-4 tilburg 013-358319

DE LEKTUURHAL

*GESPECIALISEERD IN STRIPS

LEEUWARDEN o/d KELDERS 10 05100-30756
HARTJE SHEEK NWE BURGSTR. 3 05150-15510
HEERENVEEN DRACHT 100 05130-25092

Broerenstraat 4,
Arnhem. tel. 085 - 431398

P.G. Hermans

Boektiek 37
Zeestraat 37, Beverwijk, telefoon 02510-23113

Openingstijden maandag tot vrijdag 10 tot 6 uur, zaterdag 10 tot 5 uur.

STRIPWINKEL STORS

SCHEFFERSPLEIN, DORDRECHT
078-142012
DAGELIJKS GEOPEND VAN 11.00 UUR TM 17.30 UUR
ZATERDAGS DE GEHELE DAG
IN & VERKOOP VAN STRIPVERHALEN TEVENS ANTIQUARIAAT.

BLUEBERRY VERANDERT VAN STAL

hij galoppeert nu voor

ALBRACHT LEKTUUR DIENSTEN
(Montfoort)

en met hem o.a. Dan Cooper,
de Gringos, Jeremiah, Michel Vaillant,
Ronnie Hansen, Roodbaard en
Tangy en Laverdure

NIEUWE TITELS 1981

REEDS VERSCHENEN

week 17	Michel Vaillant	Steve Warson tegen Michel Vaillant
	Tony Stark	De Wolkenrovers
	Yalek	Operatie Nessy
week 21	Jeremiah	Het eindeloos experiment
	Gigantik	De Ruimtereuzen
	Gentlemen	De club van vier
week 22	Dan Cooper	Het F-18 programma
	Farao	De helse drank
week 25	Michel Vaillant	Rally op een vulkaan
	Ronnie Hansen	Pech voor Pablito
	Tangy en Laverdure	Operatie donder

2e halfjaar
nieuwe albums van:

sept.	Dan Cooper
	Tony Stark
	Gentlemen
okt.	Blueberry
	Gigantik
	Yalek
	De Gringos
	Brammetje Bram
nov.	Michel Vaillant
	Ronnie Hansen
	Tangy en Laverdure
	Roodbaard